

Sport in provinciale coalitieakkoorden 2019-2023

Analyse van het sportbeleid van de Nederlandse provincies

Marieke Reitsma

Remco Hoekman

Sport in provinciale coalitieakkoorden 2019-2023

Analyse van het sportbeleid van de Nederlandse provincies

Met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Marieke Reitsma
Remco Hoekman

© Mulier Instituut
Utrecht, december 2019

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Achtergrond en aanleiding	4
1.2	Onderzoeksvragen	6
1.3	Methode	6
2.	Algemene kenmerken coalitieakkoorden	7
3.	Aandacht voor sport	8
4.	Sportthema's	12
4.1	Sportthema's	12
4.2	Rolopvatting provincies	14
4.3	Sport in andere paragrafen	15
5.	Beleidscontext	17
5.1	Beleidscontext per provincie	17
5.2	Sportbeleid in relatie tot het vorige coalitieakkoord	25
5.3	Relatie met landelijke ontwikkelingen	28
6.	Conclusie en beschouwing	29
6.1	In hoeverre heeft sport een plek in de provinciale coalitieakkoorden?	29
6.2	Welke sportthema's worden genoemd en welke doelstellingen en maatregelen zijn hieraan verbonden?	29
6.3	Welke aandacht voor sport is er vanuit andere beleidsthema's?	30
6.4	Hoe verhouden de provinciale coalitieakkoorden zich tot de sportbeleidscontext?	31
6.5	Beschouwing	31
	Referenties	33

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

In 2008 en 2014 heeft het Mulier Instituut rapportages uitgebracht over het provinciaal sportbeleid in Nederland en de rol van provinciale sportserviceorganisaties (Lucassen, de Jong en Breedveld, 2008; Kingma en Lucassen, 2014). In 2008 werd op verzoek van onder andere de provincie Noord-Brabant een inventarisatie en systematische analyse gedaan van het sportbeleid van de Nederlandse provincies. Daarin concluderen de onderzoekers dat het provinciale sportbeleid met name gericht is op ondersteuning en stimulering van lokale overheden met betrekking tot sportbeleid, de provinciale uitgaven voor sport toenemen vanaf het jaar 2000 en de provinciale doelstellingen op dit gebied vaak niet goed meetbaar zijn geformuleerd. Daardoor is het beleid niet concreet en monitoring en evaluatie moeilijk (Lucassen et al, 2008). Het onderzoek uit 2014 vergelijkt het provinciale sportbeleid van 2008 en 2013 en kijkt hierbij ook naar de positie en taken van de provinciale sportserviceorganisaties. Hier wordt geconcludeerd dat de aandacht voor sport (en bijbehorende uitgaven) in provinciaal beleid juist weer afneemt, al is er (onder invloed van het Olympisch Plan 2028) wel meer aandacht voor topsport en sportevenementen (Kingma en Lucassen, 2014). Ook wordt geconcludeerd dat de provinciale sportraden meer zijn gaan samenwerken (in het verband SportKracht 12). Afgezien van deze studies hebben weinig onderzoeken zich gericht op de aandacht van provincies voor sport. Veel vaker is er in onderzoek aandacht voor de gemeentelijke aandacht voor sport.

In 2010, 2014 en 2018 heeft het Mulier Instituut de collegeprogramma's van Nederlandse gemeenten, die na de gemeenteraadsverkiezingen in de betreffende jaren werden opgesteld, geanalyseerd op aandacht voor sport (Hoekman en Gijssbers, 2010; Hoekman en Van der Bol, 2014; Hoekman en Reitsma, 2018). Daarin is enerzijds een kwantitatieve analyse gedaan op het gebruik van sport gerelateerde termen. Anderzijds is op kwalitatieve wijze gekeken welke thema's rondom sport de meeste aandacht krijgen van gemeenten en welke plannen en ambities ze hebben op die thema's. Ook wordt de koppeling gemaakt tussen de collegeprogramma's en ontwikkelingen in het Nederlandse sport(beleid)landschap.

Het Ministerie van VWS heeft het Mulier Instituut gevraagd om ook de provinciale coalitieakkoorden te analyseren op aandacht voor sport. In het voorjaar van 2019 vonden de provinciale statenverkiezingen plaats. In het voorjaar en de zomer daaropvolgend hebben alle provincies een bestuur gevormd en een coalitieakkoord opgesteld waarin de ambities en plannen voor de komende bestuursperiode (2019-2023) worden beschreven. NOC*NSF maakte in de zomer van 2019 al een verkennend rapport over sport in provinciale coalitieakkoorden, waarin aangegeven is welke thema's uit het Nationaal Sportakkoord voorkomen in de coalitieakkoorden en sportparagrafen uit de coalitieakkoorden zijn gelicht (NOC*NSF, 2019). Hier is verder geen inhoudelijke analyse aan gekoppeld. Kenniscentrum Sport (2019) bracht deze informatie vanuit het perspectief van het Nationale Sportakkoord bij elkaar in een artikel op allesoversport.nl met reacties van diverse gedeputeerden erbij over hun eigen ambities om te komen tot een sportakkoord. Tot slot heeft de Nederlandse Sportraad in 2018-2019 een verkennende ronde langs de twaalf provincies gemaakt. In de rapportage hiervan staat de vraag centraal welke rol provincies (kunnen) spelen in het Nederlandse sportbeleidslandschap (Nederlandse Sportraad, 2019). De nadruk ligt hierbij meer op het beleid uit de vorige bestuursperiode en minder op de afspraken uit de (te sluiten) coalitieakkoorden voor de bestuursperiode 2019-2023. In dit onderzoek wordt de kennis uit de genoemde onderzoeken meegenomen en aangevuld op basis van een eigen analyse van de huidige coalitieakkoorden. Zo wordt er meer inhoudelijk inzicht gegeven in de aandacht voor sport op provinciaal niveau en de ontwikkeling hierin op basis van eerdere beleidsdocumenten.

Achtergrond provinciaal sportbeleid

Het provinciaal sportbeleid heeft zich vanaf 1975 ontwikkeld. In beginsel lag de nadruk op begeleidende, dienstverlenende en ondersteunde taken, bijvoorbeeld van kleine gemeenten. Onder invloed van de

Welzijnswet in 1994 worden gemeenten verantwoordelijk voor het behouden en verbeteren van de lokale sport- en recreatie infrastructuur. De provincies krijgen in dit kader ondersteunende taken zoals advisering, uitvoering, voorlichting en coördinatie, waarvoor ze in de uitvoering gaan samenwerken met provinciale sportraden of sportservices (Lucassen et al., 2008). Deze sportraden/services ontvangen hiervoor financiële steun van de provincies. Na 2001, rondom de Breedtesportimpuls (BSI), nemen de uitgaven en taken van provincies voor sport toe. De uitgaven richten zich echter minder op de traditionele ondersteuning van de provinciale sportraden/services en meer op andere sportdoelen. De terugtrekkende overheid resulteert in een andere houding van de sportraden/services, die minder afhankelijk (kunnen) zijn van de provincies. Ze gaan meer op zoek naar andere manieren om inkomsten te genereren en ze gaan meer met andere (commerciële) organisaties samenwerken. De eerdere sportraden bestaan niet allemaal meer en hebben naamsveranderingen ondergaan. In 2019 heeft iedere provincie één provinciale sportserviceorganisatie. De sportserviceorganisaties van Zuid Holland, Noord Holland en Utrecht zijn samengevoegd in Team Sportservice Midden Nederland. De sportserviceorganisaties zijn verenigd en werken samen onder de naam Sportkracht 12 (SK12).

Provincies hebben met name taken voor onderwerpen die het gemeentelijke niveau overstijgen en ze zijn uitvoerder van een aantal landelijke wetten. De kerntaken van provincies hebben betrekking op de infrastructuur (wet ruimtelijke ordening, opstellen van structuurplannen), de aanleg en onderhoud van wegen, natuurontwikkeling en -behoud, zwemwaterkwaliteit en naleving van milieuwetten. Daarnaast houdt de provincie toezicht op waterschappen en gemeenten (Rijksoverheid, 2019). Provincies houden zich in principe dus alleen indirect bezig met sport vanuit de thema's 'economie' of 'ruimte', bijvoorbeeld wanneer het gaat om de aanleg van regionale sportaccommodaties of recreatieroutes in de natuur (Van der Poel & Hoeijmakers, 2018). Op eigen initiatief kunnen provincies het van belang vinden zich intensiever met sport-specifieke thema's bezig te houden (en sportbeleid te ontwikkelen). De provincie heeft in principe een ondersteunende rol ten opzichte van de andere beleidsniveaus (landelijk en lokaal). Daarom is het ook interessant om te zien hoe de ontwikkelingen in het provinciaal sportbeleid zich verhouden tot de ontwikkelingen in landelijk beleid en lokaal beleid.

Landelijk en lokaal sportbeleid

Het sportbeleid van overheden in Nederland is niet gestoeld op een wettelijke verplichting. Toch erkent de Rijksoverheid het belang van sport, met name in relatie tot de positieve waarde van sport voor zaken als gezondheid, leefbaarheid en sociale cohesie. Het Ministerie van VWS ontwikkelt landelijk sportbeleid waarvoor bijna 410 miljoen euro op jaarbasis beschikbaar is. Na eerdere beleidsperiodes met grote thematische beleidsprogramma's (VSK, SBB), gaat in 2019 bijna het volledige budget (405 miljoen) naar de uitvoering van het Nationaal Sportakkoord (Ministerie van VWS, NOC*NSF & VSG, 2018).

Het grootste deel van de publieke uitgaven aan sport komt echter vanuit de lokale overheden; in 2018 gaven gemeenten gezamenlijk ruim 1 miljard euro uit aan sport (Van den Dool & van Eldert, 2019). De gemeentelijke uitgaven aan sport gaan grotendeels naar sportaccommodaties (74% in 2018), hoewel dit aandeel voorheen hoger was. De totale gemeentelijke uitgaven aan sport zijn redelijk stabiel en sport is ten tijde van de crisis in de meeste gemeenten ontzien bij de bezuinigingsronde. Wel is er een verschuiving binnen het sportbeleid zichtbaar. Er is meer aansluiting bij andere beleidsterreinen zoals het sociaal domein of duurzaamheid en er is sprake van intensivering van bestaand beleid, met name voor buurtsportcoaches en minimaregelingen (Hoekman & Van Eldert, 2019).

In dit speelveld is het provinciaal sportbeleid ondersteunend aan het lokale en het landelijke beleid. Hoe hier door de provincies invulling aan wordt gegeven is onderwerp van onderzoek in de voorliggende studie. We richten hierbij primair de aandacht op de opgestelde coalitieakkoorden, maar nemen daarnaast ook provinciale beleidsdocumenten gerelateerd aan sport mee in het onderzoek.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit onderzoek beoogt de provinciale coalitieakkoorden en de bredere beleidscontext te analyseren op aandacht voor sport. Met dit doel worden de volgende onderzoeksvragen als uitgangspunt gebruikt:

1. *In hoeverre heeft sport een plek in de provinciale coalitieakkoorden?*
2. *Welke sportthema's worden genoemd in provinciale coalitieakkoorden en welke doelstellingen en maatregelen zijn hieraan verbonden?*
3. *Welke aandacht voor sport is er vanuit andere beleidsthema's in provinciale coalitieakkoorden?*
4. *Hoe verhouden de provinciale coalitieakkoorden zich tot de sportbeleidscontext? (eerdere coalitieakkoorden, specifiek provinciaal sportbeleid, gemeentelijk beleid en/of landelijk beleid)*
5. *Welke uitgaven doen provincies aan sport?*

1.3 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd in twee fases, die hieronder worden beschreven.

1. Kwantitatieve en inhoudelijke analyse provinciale coalitieakkoorden

De provinciale coalitieakkoorden zijn globaal geanalyseerd met aandacht voor de volgende onderwerpen: de term sport (en woorden met sport erin), aan- of afwezigheid van een sportparagraaf, andere paragrafen waarin sport benoemd wordt, financiële uitgaven voor sport en achtergrondkenmerken zoals politieke samenstelling van het provinciebestuur en gedeputeerde voor sport. Hierbij is gebruik gemaakt van het document van NOC*NSF, waarin veel van deze onderdelen worden genoemd. De resultaten worden gebruikt om onderzoeksvraag 1 te beantwoorden. De globale analyse heeft geleid tot een overzicht van de sportparagrafen en een overzicht van paragrafen uit andere beleidsterreinen waarin sport wordt genoemd (hoofdstuk 3). Deze teksten zijn vervolgens inhoudelijk geanalyseerd. De resultaten worden gebruikt om onderzoeksvragen 2 en 3 te beantwoorden (hoofdstuk 4). Daarnaast is een overzicht gemaakt van de in de akkoorden opgenomen financiële middelen, waarmee onderzoeksvraag 5 wordt beantwoord (ook hoofdstuk 3).

2. Documentverzameling en analyse provinciale coalitieakkoorden in sportbeleidscontext

In deze onderzoeksfase zijn van alle provincies (waar mogelijk) de volgende documenten verzameld: het voorgaande coalitieakkoord (bestuursperiode, 2015-2019), provinciale sportbeleidsnota, provinciaal uitvoeringsprogramma sport, eventuele andere relevante documenten. Daarnaast is een korte verkenning uitgevoerd van eerder onderzoek en andere publicaties over provinciaal sportbeleid en provinciale aandacht en beleidsactiviteiten rondom sport. Vervolgens is gekeken in welke specifieke context het sportbeleid zich per provincie ontwikkelt. Hiervoor is gebruik gemaakt van de verzamelde documenten. Ook is aandacht voor de rol van de provinciale sportserviceorganisatie en voor landelijke sportbeleidsontwikkelingen, zoals het sportakkoord. De resultaten worden gebruikt om onderzoeksvraag 4 te beantwoorden (hoofdstuk 5).

2. Algemene kenmerken coalitieakkoorden

De eerste globale analyse heeft geresulteerd in een overzicht van de coalitieakkoorden en de manier waarop provincies aandacht besteden aan sport. In tabel 2.1 is een overzicht van de coalitieakkoorden en een link naar de betreffende documenten te vinden.

Tabel 2.1 Overzicht provinciale coalitieakkoorden 2019-2023

Provincie	Titel coalitieakkoord	Toegang coalitieakkoord
Drenthe	Drenthe, mooi voor elkaar!	Drenthe
Flevoland	Flevoland: ruimte voor de toekomst	Flevoland
Friesland	Vernieuwen in vertrouwen. Geluk op1.	Friesland
Gelderland	Samen voor Gelderland	Gelderland
Groningen	Verbinden, versterken, vernieuwen	Groningen
Limburg	Vernieuwend verbinden	Limburg
Noord-Brabant	Kiezen voor kwaliteit. Voor de Brabanders van nu en van de toekomst	Noord-Brabant
Noord-Holland	Duurzaam doorpakken!	Noord-Holland
Overijssel	Samen bouwen aan Overijssel	Overijssel
Utrecht	Nieuwe energie voor Utrecht	Utrecht
Zeeland	Samen verschil maken	Zeeland
Zuid-Holland	Elke dag beter. Zuid-Holland	Zuid-Holland

Overzicht partijen en sportgedeputeerden

CDA is hoofdleverancier van sportgedeputeerden (5 keer), net als in de vorige bestuursperiode. Daarnaast leveren VVD (3 keer) en ChristenUnie, D66, GroenLinks en PvdA (allen 1 keer) een gedeputeerde met sport in de portefeuille (tabel 2.2). Wat opvalt is dat de sportgedeputeerden, zowel in de vorige als in de nieuwe bestuursperiode, voornamelijk vanuit rechts georiënteerde partijen komen.

Tabel 2.2 Vertegenwoordiging politieke partijen in provinciebesturen en politieke kleur van sportgedeputeerden in bestuursperioden 2019-2023 en 2015-2019

Provincie	Partijen in provinciebestuur 2019-2023	Gedeputeerde voor sport 2019-2023	Gedeputeerde voor sport 2015-2019
Drenthe	PvdA, VVD, CDA, GroenLinks, ChristenUnie	VVD	CDA
Flevoland	VVD, GroenLinks, CDA, PvdA, ChristenUnie, D66	ChristenUnie	VVD
Friesland	CDA, PvdA, VVD, provinciale partij	CDA	CDA
Gelderland	VVD, GroenLinks, PvdA, CDA, ChristenUnie	VVD	VVD
Groningen	GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, VVD, CDA, D66	D66	D66
Limburg	CDA, FvD, PVV, VVD, GroenLinks, provinciale partij (extraparlamenteair college)	VVD	CDA
Noord-Brabant	GroenLinks, PvdA, VVD, CDA, D66	CDA	SP
Noord-Holland	GroenLinks, VVD, D66, PvdA	GroenLinks	CDA
Overijssel	CDA, VVD, PvdA, ChristenUnie, SGP	CDA	NB
Utrecht	GroenLinks, CDA, D66, PvdA, ChristenUnie	CDA	NB
Zeeland	SGP, CDA, VVD, PvdA	CDA	CDA
Zuid-Holland	VVD, ChristenUnie, SGP, GroenLinks, PvdA, CDA	PvdA	NB

3. Aandacht voor sport

Alle provincies noemen sport in hun coalitieakkoord (tabel 3.1). Dit is nieuw ten opzichte van de vorige bestuursperiode; toen hadden de provincies Zuid-Holland en Utrecht geen aandacht voor sport. Alle provincies hebben een aparte paragraaf, waarin ze de ambities of aandachtspunten voor sport beschrijven. Regelmatig wordt deze paragraaf voor sport gecombineerd met een andere onderwerp, zoals cultuur of welzijn/sociaal/samenleving.

Zeven provincies noemen sport in een andere paragraaf dan de sportparagraaf. Dit duidt op aandacht voor sport vanuit andere beleidsterreinen. Op welke manier de provincies een rol voor sport vanuit andere domeinen zien weggelegd, wordt besproken in de inhoudelijke analyse (hoofdstuk 4).

De provincies Gelderland (51 keer) en Limburg (34 keer) noemen sport (of een woord waarin sport-voorkomt) het vaakst in hun coalitieakkoord. Hier is niet uit af te leiden of deze provincies ook meer ambities en doelstellingen hebben op het gebied van sport (zie hoofdstuk 4 voor de inhoudelijke analyse).

Tabel 3.1 Aandacht voor sport in coalitieakkoorden 2019-2023: aantal keer sport (of sport-) genoemd, aanwezigheid en naam sportparagraaf, aanwezigheid sport in andere paragrafen

Provincie	Aantal keer sport	Sport-paragraaf?	Naam sportparagraaf*	Sport in andere paragrafen?
Drenthe	18	Ja	Levendig en sociaal: sport	Stad en platteland; mobiliteit en bereikbaarheid
Flevoland	21	Ja	Krachtige samenleving: sport	Recreatie en toerisme
Friesland	16	Ja	Sport	Blue zone, gastvrijheid (recreatie/ watersport)
Gelderland	51	Ja	Sport en bewegen	Duurzaamheid; recreatie en toerisme; wonen; mobiliteit
Groningen	15	Ja	Welzijn, sport en bewegen	Nee
Limburg	34	Ja	Cultuur, erfgoed en sport	Sociale agenda
Noord-Brabant	22	Ja	Sport	Nee
Noord-Holland	13	Ja	Sport	Nee
Overijssel	8	Ja	Samenleven in Overijssel	Nee
Utrecht	8	Ja	Cultuur en sport	Duurzaamheid
Zeeland	11	Ja	Cultuur, evenementen en sport	Zeeland zichtbaar maken (evenementen)
Zuid-Holland	6	Ja	Recreatie en leefomgeving	Nee

* In dit onderzoek wordt onder een sportparagraaf verstaan: een paragraaf waarin de voorgenomen ambities op het gebied van sport en bewegen worden genoemd. Deze paragraaf kan over meerdere onderwerpen gaan, maar één van de onderwerpen moet in ieder geval sportbeleid zijn.

Aandacht voor Sportakkoord

Zeven provincies verwijzen naar het Nationaal Sportakkoord in hun coalitieakkoord. Zes van de provincies die hiernaar verwijzen, spreken ook over een provinciaal sportakkoord (tabel 3.2). Daarnaast heeft Drenthe de ambitie om een provinciaal sportakkoord op te stellen; dit wordt echter niet benoemd in het coalitieakkoord. Van de zeven provincies die bezig zijn met een provinciaal sportakkoord, hebben er twee al een provinciaal sportakkoord gesloten; Gelderland deed dit al in december 2018 en Zeeland sloot een Zeeuws Sportakkoord in het voorjaar van 2019. De overige vijf provincies benoemen de ambitie om een provinciaal sportakkoord te gaan sluiten. Tot slot wordt in drie coalitieakkoorden verwezen naar het Nationaal Preventieakkoord (tabel 3.2). Drenthe combineert dit thema met mobiliteit en bereikbaarheid (Drenthe als fietsprovincie). Flevoland en Gelderland verwijzen naar een verbinding met het Nationaal Preventieakkoord in hun sportparagrafen.

Tabel 3.2 Verwijzingen naar Nationaal Sportakkoord en Nationaal Preventieakkoord in de coalitieakkoorden 2019-2023 en ambitie voor een provinciaal sportakkoord*

Provincie	Verwijzing naar het Nationaal Sportakkoord?	Ambitie voor een provinciaal sportakkoord?	Verwijzing naar het Nationaal Preventieakkoord?
Drenthe		X	X
Flevoland	X		X
Friesland			
Gelderland	X	X (al gesloten)	X
Groningen	X	X	
Limburg			
Noord-Brabant	X	X	
Noord-Holland			
Overijssel	X	X	
Utrecht	X	X	
Zeeland	X	X (al gesloten)	
Zuid-Holland			
Totaal	7	7	3

* Een 'X' staat voor 'Ja, in het betreffende coalitieakkoord is sprake van de genoemde verwijzing of ambitie'.

Wanneer we kijken naar de ambities van het Nationaal Sportakkoord, is te zien dat provincies overwegend aandacht hebben voor enkele van deze thema's (tabel 3.3). Het betreft dan met name de thema's topsport (10 provincies) en inclusief sporten en bewegen (9 provincies). Een duurzame sportinfrastructuur krijgt bij de helft van de provincies aandacht (6 provincies). De thema's vitale sportaanbieders, positieve sportcultuur en van jongs af aan vaardig in bewegen worden nauwelijks genoemd in de provinciale coalitieakkoorden.

Gelderland is de provincie die de meeste thema's uit het Nationaal Sportakkoord terug laat komen in het coalitieakkoord. Alleen vaardig in bewegen krijgt bij provincie Gelderland geen aandacht. Friesland heeft daarentegen alleen aandacht voor topsport. Ook Zeeland (topsport) en Overijssel (alleen inclusief) hebben maar aandacht voor één thema, maar daarvoor geldt dat ze werken met of aan een provinciaal sportakkoord. Het is mogelijk dat deze provincies er bewust voor gekozen hebben de thema's niet in het coalitieakkoord te benoemen, omdat ze al zijn of worden uitgewerkt in het provinciale sportakkoord.

Tabel 3.3 Aandacht voor de thema's uit het Nationaal Sportakkoord in de coalitieakkoorden*

Provincie	Inclusief	Duurzaam	Vitaal	Positief	Vaardig	Topsport
Drenthe	X	X				X
Flevoland	X					X
Friesland						X
Gelderland	X	X	X	X		X
Groningen	X	X			X	X
Limburg	X					X
Noord- Brabant	X					X
Noord- Holland	X	X		X		X
Overijssel	X					
Utrecht	X	X				
Zeeland						X
Zuid-Holland		X				X
Totaal	9	6	1	2	1	10

* Een 'X' staat voor 'Ja, in het betreffende coalitieakkoord is sprake van aandacht voor het genoemde thema'.

Financiële middelen voor sport

De financiële middelen die beschikbaar zijn voor sport geven een goede indicatie van de aandacht voor sport vanuit de provincie en de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de aandacht voor sport. Om inzicht te krijgen in de ingezette financiële middelen is gekeken naar de financiële specificaties in de coalitieakkoorden. Hieruit bleek dat moeilijk vast te stellen is hoeveel geld door de provincies wordt ingezet op sport. Dit heeft mede te maken met het feit dat het soms ingewikkeld is om de uitgaven aan sport te onderscheiden, bijvoorbeeld van uitgaven aan recreatieve voorzieningen (fietspaden, ruiterpaden). In het kader van dit onderzoek is een extra uitvraag aan alle provincies gedaan, met het verzoek hun financiële middelen voor sport te specificeren. Dit is niet voor elke provincie gelukt. De beschikbare informatie over de financiële middelen aan sport zijn zichtbaar in tabel 3.4.

Tabel 3.4 Financiële middelen voor sport per provincie, zoals genoemd in coalitieakkoord 2019-2023 en uitvraagronde in november 2019

Provincie	Financiële middelen voor sport genoemd in coalitieakkoord	Financiële middelen voor sport genoemd in uitvraagronde
Drenthe	Niet genoemd	Geen informatie
Flevoland	Niet genoemd	Geen informatie
Friesland	€300.000 jaarlijks voor thema 'topsport'	€300.000 (jaarlijks t/m 2020) aan Topsport Noord, vanaf 2021 €326.800 (jaarlijks) structureel aan Topsport Noord
Gelderland	€20 miljoen voor periode 2019-2023 voor het thema 'gezonde leefomgeving, voeding, sport en bewegen'	€2.625.000 voor sport (begroting voor 2020)
Groningen	€3,5 miljoen voor periode 2019-2023 voor thema 'welzijn, sport en bewegen'	€2,3 miljoen voor de periode 2019-2023 - directe investering voor sport, daarnaast bijdragen vanuit mobiliteit, leefbaarheid, economie en energie
Limburg	€10 miljoen voor periode 2019-2024 voor sport	Geen informatie
Noord-Brabant	Niet genoemd	Niet precies bekend, ongeveer €2,8 miljoen (jaarlijks) sportbudget
Noord-Holland	€1,4 miljoen voor periode 2019-2023 voor thema 'sport en verduurzaming accommodaties'	Geen informatie
Overijssel	€14 miljoen voor de periode 2019-2023 voor het thema 'sociale kwaliteit, sport en leef platteland'	Geen informatie
Utrecht	Niet genoemd	Geen informatie
Zeeland	Niet genoemd	€250.000 (jaarlijks) voor Sportzeeland, €250.000 (jaarlijks) voor sportevenementen, €150.000 (jaarlijks) vanuit breder budget voor vitaliteit en gezondheid
Zuid-Holland	Niet genoemd	Geen informatie

Doordat een compleet overzicht ontbreekt is een goede vergelijking tussen provincies niet mogelijk. Wel valt op dat de provincies die vaker verwijzen naar sport in het coalitieakkoord (zie tabel 3.1) ook meer duidelijkheid bieden over de financiële middelen die beschikbaar zijn voor sport. De provincies die het vaakst verwijzen naar sport in het coalitieakkoord lijken het meest uit te geven aan sport. Dit betreffen de provincies Gelderland, Limburg en Noord-Brabant, die elk twee tot drie miljoen euro per jaar uitgeven aan sport.

4. Sportthema's

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de ambities die de provincies formuleren in de sportparagrafen (zie tabel 3.1) en in andere paragrafen. In paragraaf 4.1 hebben we aandacht voor wat is benoemd in de sportparagrafen. Dit hoeft niet uitsluitend over sport te gaan, maar hierin kan ook al een relatie worden gelegd met andere domeinen vanuit de rol van sport als middel. Aansluitend hierop gaan we in paragraaf 4.2 in op de rolopvatting van provincies die doorklinkt in deze sportparagrafen, met name met het oog op het ontbreken van een formele taak voor provincies op sport. Vervolgens wordt de aandacht voor sport in andere paragrafen beschreven in paragraaf 4.3.

4.1 Sportthema's

Sport voor mensen met een beperking

Sport voor mensen met een beperking is voor veel provincies (acht) een thema in het sportbeleid. Bij de meeste provincies blijft de ambitie beperkt tot het benoemen van ondersteuning en aandacht voor de doelgroep. Wanneer het onderwerp verder wordt uitgewerkt, gaat dit zowel over het fysieke (de toegankelijkheid van sportaccommodaties voor mensen met een beperking) als het sociale (voldoende sportaanbod en het ondersteunen van sportaanbieders om toegankelijker te worden) aspect. De provincie Groningen benoemt bijvoorbeeld specifiek het vervoersprobleem: *'Wij dragen bij aan vervoer voor kwetsbare groepen sporters die daar ondersteuning bij nodig hebben.'* (Groningen). Dit is een onderwerp dat vaak bovenlokaal wordt georganiseerd vanwege de afstanden die sporters met een beperking moeten afleggen naar geschikt of gewenst sportaanbod. De provincie Gelderland noemt specifiek de doelgroep sporters met een verstandelijke beperking en het stimuleren van sportverenigingen om hun accommodatie aan te passen om de toegankelijkheid voor sporters met een beperking te vergroten. De provincies Friesland, Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Holland benoemen sport voor mensen met een beperking niet in hun coalitieakkoorden. De provincie Noord-Holland benoemt wel het thema inclusief sporten. De andere drie provincies doen dit niet.

Sport voor mensen (kinderen) in armoede

Aandacht voor sporten voor iedereen (thema inclusief sporten) wordt vaak genoemd door provincies. Wanneer ze specifieke doelgroepen benoemen, dan zijn dat het vaakst mensen met een beperking (zie hierboven) en mensen in armoede. Bij de laatste doelgroep gaat het voornamelijk over de ondersteuning vanuit de provincie voor het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Via dit fonds kan de contributie voor een sportvereniging betaald worden voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen. De provincie Groningen heeft in het coalitieakkoord hierover opgenomen: *'Inwoners die niet genoeg geld hebben voor sportdeelname, ondersteunen wij via bestaande fondsen zoals het studiefonds, jeugdsport- en cultuurfonds en de stichting leergeld.'* (Groningen). Het ondersteunen van kinderen uit arme gezinnen gebeurt al enige tijd, op veel plekken via het Jeugdfonds Sport & Cultuur, maar ook via andere initiatieven en fondsen. Recent is ook het Volwassenfonds Sport & Cultuur ontstaan, vanuit een initiatief van SportKracht 12 (het samenwerkingsverband van alle sportserviceorganisaties), waarmee volwassenen in armoede worden ondersteund. Dit fonds wordt door de provincies nog niet benoemd, maar zal vermoedelijk wel een plek krijgen in het sportbeleid voor de komende jaren.

Duurzaamheid sportaccommodaties

In de provinciale coalitieakkoorden wordt nauwelijks gesproken over de aanleg van nieuwe sportaccommodaties. Ook zaken als beheer en exploitatie worden niet genoemd. De helft van de provincies heeft wel expliciete aandacht voor het verduurzamen van sportaccommodaties. Voor verduurzaming is sowieso veel aandacht in de provinciale akkoorden (zie ook paragraaf 4.3), maar Groningen, Drenthe, Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland benoemen het specifiek in de sportparagraaf. In de meeste gevallen gaat het om voorgenomen inspanningen vanuit de provincie voor

het onder de aandacht brengen van het thema: *'We gaan met gemeenten in gesprek over sporten in de openbare ruimte en verduurzaming van accommodaties.'* (Zuid-Holland) en *'We brengen bestaande verduurzamingsprogramma's voor de accommodaties van sportverenigingen actief onder de aandacht.'* (Groningen). Drenthe en Noord-Holland benoemen hier ook een financiële bijdrage aan te kunnen leveren: *'Ook kan Sportservice sportverenigingen helpen bij de verduurzaming van sportaccommodaties (...) Wij leveren hier een financiële bijdrage aan'* (Noord-Holland). De provincie Drenthe heeft een investeringsondersteuning voor sportvoorzieningen waar sprake is van *'een duidelijk provinciaal belang, een breed gevoelde behoefte en een realistische en duurzame exploitatie'* (Drenthe). De genoemde inzet van provinciale sportserviceorganisaties op dit thema is niet vreemd, want ook vanuit het Nationaal Sportakkoord wordt ingezet op de ondersteuning van sportverenigingen met verduurzamingstrajecten, die onder andere wordt uitgevoerd door sportservices. Het informeren en in gesprek gaan met gemeenten over de verduurzaming van sportaccommodaties wordt vanuit het sportakkoord door de VSG opgepakt, onder andere door de organisatie van een duurzaamheidstour. Het is denkbaar dat provincies en VSG elkaar hierin kunnen versterken.

Sporten in de openbare ruimte

In de sportparagrafen wordt sporten in de openbare ruimte door een aantal provincies genoemd. Daarbij wordt de relatie gelegd met recreatie, een belangrijk thema voor veel provincies vanwege het regionale karakter. Het sporten in de openbare ruimte gaat vooral om de 'recreatieve sporten' zoals: wandelen, hardlopen, fietsen en wielrennen. De rol die provincies daarin voor zichzelf zien weggelegd gaat over de inrichting van de buitenruimte. De provincie Drenthe wil dit vooral stimuleren in het buitengebied: *'Wij ondersteunen een goed netwerk van paden in het buitengebied en dragen bij aan het verspreiden van routeinformatie.'* (Drenthe), terwijl de provincie Zuid-Holland inzet op recreatiemogelijkheden 'om de hoek': *'We bevorderen wandelnetwerken, verbindingen en recreatievaart, zodat inwoners in groene gebieden kunnen rusten, sporten, bewegen en recreëren. We stimuleren meer groen in de steden en op bedrijventerreinen.'* (Zuid-Holland). Net als bij het verduurzamen van de sportaccommodaties gaat de provincie Zuid-Holland met gemeenten in gesprek over sporten in de openbare ruimte. Vanuit het Nationaal Sportakkoord wordt in 2019 en 2020 veel inzet gepleegd op het onderwerp beweegvriendelijke omgeving, met name in de vorm van kennisontwikkeling over het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte. Hier ligt voor de provincies ook een kans om deze kennis te gaan benutten voor hun beleid op recreatie en inrichting van de openbare ruimte, aansluitend bij de ontwikkeling van omgevingsvisies vanuit de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Sportevenementen en topsport

Acht van de twaalf provincies benoemen ambities over sportevenementen in de sportparagraaf. Deze aandacht is niet verwonderlijk, omdat (grote) evenementen vaak de gemeentegrenzen overstijgen, en het daarom logisch is dat provincies hier een rol in spelen.

Wat opvalt is dat de provincies bij het benoemen van sportevenementen duidelijke keuzes maken in waar de ambitie over gaat, terwijl bij andere onderwerpen (zoals inclusief sporten) vaak veel algemenere ambities worden geformuleerd. Een aantal keer komt terug dat provincies sportevenementen willen ondersteunen, maar er daarbij veel belang aan hechten dat het evenement aansluit bij de identiteit van de provincie. Zeeland benoemt het Zeeuwse DNA: *'Topsportevenementen moeten een relatie hebben met breedtesportactiviteiten die passen bij het Zeeuwse DNA (fietsen, lopen, strand- en watersporten). Denk aan de kustmarathon of het NK Tegenwindfietsen.'* (Zeeland). Friesland, Noord-Brabant en Limburg hebben ambities voor grote (internationale) sportevenementen in de provincie: *'Fryslan zet zich in voor het binnenhalen van internationale topsportevenementen, waaronder een internationale wielerronde.'* (Friesland). Friesland is de provincie waarin de ambitie voor sportevenementen het meest wordt uitgewerkt en direct wordt gekoppeld aan ambities op het gebied van topsport. Friesland ziet het schaatsen als wereldwijd visitekaartje en wil de bestaande topsportinfrastructuur verder uitbouwen door

het Centrum voor Topsport en Onderwijs in Heerenveen structureel te ondersteunen. Noord-Holland gaat evenementen ondersteunen die een link hebben met de breedtesport: de Dam tot Damloop en de Wandelvierdaagse. Ook Gelderland maakt sportevenementen mede mogelijk en zoekt daarbij de verbinding met breedtesport en aangepast sporten.

De bijdragen van provincies aan topsport en (top)sportevenementen wordt vaak gelegitimeerd aan de hand van de sociaal-maatschappelijke waarde (Groningen en Gelderland) en de opbrengsten voor economie en toerisme: *‘toonaangevende sportevenementen maken Brabant aantrekkelijker voor onze inwoners en bezoekers’* (Noord-Brabant).

Gezonde leefstijl en voeding

In de sportparagrafen van de provincies Flevoland, Limburg en Gelderland wordt het onderwerp gezonde leefstijl genoemd. Dit gaat over de waarde van sport voor de gezondheid van de inwoners. Eigenlijk gaat het dus over de inzet van sport als middel, maar het zijn wel ambities die specifiek worden benoemd in de sportparagraaf. De meeste provinciale coalitieakkoorden hebben geen aparte paragrafen voor de onderwerpen gezondheid of gezonde voeding. Een aantal provincies lijkt dit onderwerp samen te voegen met sport en bewegen. De provincie Flevoland werkt op het gebied van gezondheid samen met gemeenten en organisaties, waaronder Sportservice Flevoland, en ondersteunt daarbij onderzoek en initiatieven. De provincie Limburg ziet sport als middel om de mentale en fysieke gezondheid van Limburgers te verbeteren, die achter ligt op het landelijk gemiddelde. En de provincie Gelderland geeft expliciet aandacht voor het thema gezondheid en voeding te hebben in het sportbeleid voor de komende jaren: *‘Sportclubs hebben een voorbeeldfunctie in sport, bewegen en voeding. Daarom ondersteunen we graag sportclubs die zich sterk maken voor gezonde voeding in sportkantine. (...) Ook ondersteunen we innovaties in de sport, onder meer op het gebied van voeding.’* (Gelderland).

Overige thema's

De zes genoemde thema's krijgen in de provinciale coalitieakkoorden de meeste aandacht in de sportparagrafen. Daarnaast is er incidenteel aandacht voor de ondersteuning van sportverenigingen (Noord-Brabant en Gelderland), ouderen (Groningen), kinderen (Groningen en Gelderland), nieuwkomers (Groningen) en positieve sportcultuur (Noord-Holland). Het is niet onlogisch dat deze thema's minder genoemd worden. De ondersteuning van sportverenigingen is over het algemeen een taak die op gemeentelijk niveau uitgebreid wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld met gemeentelijk verenigingsondersteuners, buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen. Daarnaast zijn ook landelijke sportbonden hierin actief. De doelgroepen ouderen, kinderen, nieuwkomers en LHBTIQ+ (bij positieve sportcultuur) worden door een beperkt aantal provincies genoemd, terwijl de doelgroepen mensen met een beperking en mensen in armoede wel veel aandacht krijgen. Voor mensen met een beperking geldt dat een aanpak op regionaal of provinciaal niveau vaak gewenst is, vanwege de relatief kleine doelgroep en de bovenlokale samenwerking die op veel plekken bestaat. Voor mensen in armoede geldt dat veel provinciale sportserviceorganisaties vaak de aanvragen voor het jeugdfonds sport en cultuur afhandelen. Dit biedt een verklaring voor de grotere aandacht voor deze twee doelgroepen door provincies.

4.2 Rolopvatting provincies

Wat opvalt in de sportparagrafen is dat provincies expliciet benoemen waarom ze sport (en bewegen) een belangrijk thema vinden. Hiermee leggen ze de aanwezigheid van sportambities in het provinciaal beleid uit, terwijl sport in principe geen kerntaak voor provincies is (zie ook paragraaf 1.1). Motivaties om sport en bewegen belangrijk te vinden, en om er beleid op te maken, lopen uiteen. Gezondheid en vitaliteit worden het vaakst genoemd. Groningen, Drenthe, Overijssel, Noord-Holland, Noord-Brabant en Gelderland benoemen dit, bijvoorbeeld: *‘Sport houdt mensen gezond en vitaal en geeft plezier.’* (Noord-Brabant). Daarnaast heeft sport volgens veel provincies ook een belangrijke sociale waarde: *‘Bewegende mensen voelen zich gelukkiger, worden weerbaarder en gezamenlijk sporten versterkt de sociale cohesie in*

dorpen en wijken.' (Groningen) en *'... zorgt sport ervoor dat mensen met elkaar in verbinding blijven, ongeacht afkomst, opleidingsniveau of talent'* (Noord-Brabant). De waarde voor de economie wordt vooral benoemd als motivatie voor ambities op het gebied van topsport- en evenementen.

Daarnaast is opvallend dat provincies in de sportparagrafen specifiek ingaan op hun positie in het sportbeleidsnetwerk, ten opzichte van bijvoorbeeld landelijke en gemeentelijk overheid en de provinciale sportserviceorganisatie. Dit geeft aan dat de provincies bewust nadenken over hun rol. Waarschijnlijk doen ze dit, omdat ze in principe een ondersteunende rol hebben in het sportbeleidslandschap en primair ondersteunend zijn aan wat het ministerie en de gemeenten doen. Het is daarom nodig om te legitimeren waarom ze op sommige onderwerpen wel een rol oppakken, zoals de provincie Groningen doet: *'Sport valt primair onder het gemeentelijke domein, maar een aantal zaken vraagt juist om een provinciale ondersteuning omdat het helpt als het bovenlokaal georganiseerd wordt.'* (Groningen). Ook Noord-Brabant doet dit: *'De provincie speelt voor de top- en breedtesport op het bovenregionale niveau een verbindende rol'* (Noord-Brabant). Ook zijn de provinciale sportserviceorganisatie de afgelopen jaren juist zelfstandiger en minder afhankelijk van de provincie gaan opereren, dus is het voor de provincie van belang de positie te verduidelijken. De provincie Flevoland benoemt dat ze via sportservice Flevoland uitvoering geeft aan het sportbeleid en voor zichzelf een coördinerende rol ziet. Veel andere provincies positioneren zichzelf uitdrukkelijk als samenwerkingspartner richting de sportserviceorganisaties, maar ook richting andere organisaties. Deze opstelling sluit aan bij de gedachte van het Nationaal Sportakkoord en de lokale sportakkoorden. Een veelgenoemde manier waarop de provincie invulling wil geven aan hun positie als samenwerkingspartner, is door in gesprek te gaan met gemeenten (Drenthe, Flevoland, Utrecht, Noord-Brabant, Gelderland). Enkele provincies trekken deze samenwerking zelfs door en werken met een provinciaal sportakkoord (zie ook hoofdstuk 3), zoals Noord-Brabant: *'Ter ondersteuning van het provinciaal sportakkoord, richten we een Brabants Sportfonds op waarin we samen met het bedrijfsleven en gemeenten komen tot cofinanciering voor talentontwikkeling, innovatie en evenementen'* (Noord-Brabant). De positionering van de provincies in relatie tot sportbeleid lijkt dus geïnspireerd door het Nationaal Sportakkoord.

4.3 Sport in andere paragrafen

In de coalitieakkoorden vinden we sport ook terug bij het bespreken van andere beleidsonderwerpen. Hier betreft het soms het inzetten van sport als middel voor het behalen van doelen in andere domeinen, maar vaker gaat het om overkoepelende thema's (duurzaamheid, leefbaarheid), waarbij sport één van de sectoren is waar het beleid zich op richt. Hieronder worden de belangrijkste besproken:

Leefbaarheid

De provincies Friesland, Drenthe, Limburg en Gelderland benoemen sport als middel voor het bevorderen van de leefbaarheid. Leefbaarheid is een belangrijk thema, met name in de provincies met krimpregio's. Dit geldt voor de vier genoemde provincies. De ontmoeting die door middel van sport kan plaatsvinden en de inzet van sport om kwetsbare doelgroepen in de maatschappij te laten participeren, zijn voorbeelden van kansen die de provincies zien om de leefbaarheid te vergroten. In Friesland worden overgewicht, slechte gezondheid en gebrek aan sociale contacten gezien als belangrijk knelpunten in de leefbaarheid. De provincie ziet voor zichzelf mogelijkheden om partijen bij elkaar te brengen en campagnes mee te financieren. De provincie Limburg wil de leefbaarheid in Limburgse kernen en wijken verhogen door multifunctionele gemeenschapsaccommodaties, waarin ook sport een plek krijgt.

Aansluitend op het thema leefbaarheid benoemt een aantal provincies het belang van bereikbaarheid en mobiliteit in de regio, onder andere voor sportaccommodaties en andere sportvoorzieningen (bijvoorbeeld Gelderland). Mobiliteit zelf kan ook worden ingevuld met behulp van bewegen, zo beoogt de provincie

Drenthe. Drenthe zet sterk in op het stimuleren van fietsgebruik en legt daarbij ook verbanden met het Nationaal Preventieakkoord en klimaatdoelstellingen. Drenthe wil zich profileren als dé fietsprovincie.

Economie en toerisme

Zoals al eerder besproken bij het sportthema topsport en evenementen, zien provincies kansen voor economie en toerisme in relatie tot sport. Bij het bespreken van de ambities in deze beleidsdomeinen komt sport regelmatig ter sprake. De provincies refereren hierbij vaak naar de specifieke identiteit van de provincie. Zo richten de provincies Friesland en Flevoland zich onder andere op watersport en -recreatie. Ook de provincie Zeeland ziet in (sport)evenementen een kans voor het aantrekkelijk maken van de provincie voor bezoekers: *‘We zetten onze Zeeuwse evenementen op het gebied van cultuur, muziek, sport, naast de waarde die zij uit zichzelf al hebben, ook in als middel om de doelstellingen van Zichtbaar Zeeland te bewerkstelligen.’* (Zeeland) en ook Flevoland ziet deze mogelijkheid: *‘Ook met de organisatie van grote sportevenementen dragen we bij aan de toename van bezoekersaantallen en daarmee aan de aantrekkelijkheid van Flevoland.’* (Flevoland).

Sociaal domein

In gemeentelijk beleid wordt steeds meer de link gelegd tussen de inzet van sport en bewegen en opbrengsten voor opgaven in het sociaal domein (bijvoorbeeld voor integratie, jeugd of welzijn) (Hoekman & Van der Maat, 2017). Bij de provincies zien we dit minder terug in de coalitieakkoorden. Alleen de provincie Limburg geeft dit expliciet aan: *‘Wij zetten in op de integratie van nieuwe Limburgers door arbeidsparticipatie en maatschappelijke (culturele, sportieve) participatie te stimuleren.’*

Duurzaamheid

Duurzame sportaccommodaties zijn, zoals eerder werd beschreven, een speerpunt in het sportbeleid van een aantal provincies. De meeste provinciale akkoorden bevatten aparte paragrafen voor het thema duurzaamheid. Ook hierin wordt door enkele provincies verwezen naar de sportsector (Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland). De sportsector wordt genoemd als één van de sectoren waarop het provinciaal beleid voor verduurzaming zich gaat richten.

5. Beleidscontext

In dit hoofdstuk gaan we in op de bredere beleidscontext per provincie. Daarbij baseren we ons op de aandacht voor sport in de vorige bestuursperiode (2015-2019) en op de aanwezige sportbeleidsplannen in de betreffende provincie. We brengen de inzichten uit deze documenten in verband met de aandacht voor sport in het huidige coalitieakkoord om zo een compleet overzicht te bieden van de beleidsmatige aandacht voor sport per provincie.

5.1 Beleidscontext per provincie

Drenthe

Drenthe heeft aandacht voor sport in haar provinciaal beleid vanwege het belang van sport en bewegen voor de gezondheid en de aanjaagfunctie van goede sportvoorzieningen voor de regionale economie en het toerisme. Het belang van sport voor de regionale economie werd ook in de vorige beleidsperiode al uitgelicht. Dit uit zich in de mogelijkheid tot financiële provinciale ondersteuning voor sportvoorzieningen indien de voorziening een provinciaal belang dient, aan een brede behoefte voldoet en een duurzame exploitatie heeft. Deze investeringsmogelijkheid is een voortzetting van het beleid in de vorige collegeperiode. Daarnaast ondersteunt de provincie sportevenementen en staat ze open voor topsportevenementen. In de vorige beleidsperiode was er nog uitdrukkelijker aandacht voor sportevenementen. Toen benoemde de provincie specifieke aandacht voor bovenlokale spin-off van sportevenementen, aandacht voor gehandicaptensport bij evenementen en een uitbreiding van het evenementenfonds voor sport en cultuur. De provincie was gastheer van meerdere paralympische topsportevenementen. De ambities voor evenementen zijn in de nieuwe collegeperiode minder specifiek. Wel wordt in het huidige coalitieakkoord het ondersteunen van de gehandicaptensport in het algemeen genoemd.

Drenthe benoemt voor het eerst expliciet de beweegvriendelijke inrichting van het buitengebied in de regio in het coalitieakkoord. Sport- en beweegactiviteiten als wandelen, hardlopen, fietsen en wielrennen worden gestimuleerd door het aanleggen van een padennetwerk en de verspreiding van routeinformatie. Dit sluit aan bij de landelijke aandacht voor het beweegvriendelijk inrichten van de buitenruimte. Gerelateerd aan de ambities voor gezondheid en recreatie, wil Drenthe zich profileren als de fietsprovincie van Nederland. Dit doet de provincie met het programma 'Vrijetijdseconomie en Fietsen', waarin de provincie samenwerkt met lokale partijen om meer fietsgebruik te realiseren. De genoemde ambitie om het buitengebied beweegvriendelijk in te richten sluit hierbij aan. Ook het landelijke programma 'Agenda Fiets' van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, dat zich richt op het vergroten van het fietsgebruik in Nederland, sluit hier goed bij aan.

Het belang dat wordt gehecht aan de waarde van sport voor gezondheid en toerisme en recreatie, uit zich onder andere in de deelname van de provincie aan het programma Drenthe Beweegt. Dit programma, dat al sinds 2009 bestaat, is een samenwerking tussen provincie, Drentse gemeenten en partijen uit onderwijs, zorg en welzijn. Het programma richt zich op drie speerpunten: 'Drenthe Gezond' waarmee een gezonde leefstijl wordt gestimuleerd, 'Drenthe doet mee', dat gaat over de maatschappelijke kant van sport, het stimuleren van participatie en 'Drenthe beleeft' dat zich richt op de aantrekkelijkheid van Drenthe voor recreatie en toerisme. Provincie, sportservice, gemeenten en andere partijen zijn allen deelnemende partners in het programma. In de uitvoering van Drenthe Beweegt speelt Sport Drenthe (de provinciale sportserviceorganisatie) een belangrijke rol. Drenthe heeft (vanuit de samenwerking Drenthe Beweegt) in 2019 de titel 'European Community of Sport' behaald. Naar aanleiding daarvan is een plan voor 2019 opgesteld, om de titel te benutten voor het ontwikkelen van activiteiten gericht op de sportinfrastructuur, sportverenigingen en maatschappelijke programma's.

Samenvatting Drenthe

Het sportbeleid van de provincie Drenthe bouwt gedeeltelijk voort op de eerdere bestuursperiode (sportaccommodaties, evenementen, deelname aan Drenthe Beweegt) en legt deels nieuwe accenten (expliciete aandacht voor beweegvriendelijke openbare ruimte). Een aantal speerpunten sluit aan bij landelijke beleidsdoelstellingen (beweegvriendelijke inrichting buitenruimte, stimuleren fietsgebruik, inclusief sporten, duurzame exploitatie van sportaccommodaties). De provincie Drenthe, Sport Drenthe als sportservice en twaalf Drentse gemeenten zijn al sinds 2009 partners in de samenwerking Drenthe Beweegt, wat heeft gezorgd voor een sterk regionaal netwerk (met bijvoorbeeld de titel van 'European Community of Sport').

Flevoland

Flevoland ziet de maatschappelijke waarde van sport voor het bevorderen van participatie en sociale samenhang als achterliggende reden voor het ontwikkelen van sportbeleid. De provincie benoemt in haar nieuwe coalitieakkoord nadrukkelijk drie onderwerpen waarop haar sportbeleid zicht richt: talentontwikkeling (betere faciliteiten voor talenten), sportevenementen en aangepast sporten (meer deelnemers). Dit sportbeleid wordt via Sportservice Flevoland uitgevoerd. Daarnaast wordt het inzetten van sport om een sportieve en gezonde levensstijl te stimuleren genoemd. Met name op dit laatste thema benoemt de provincie nadrukkelijk te insteek om samen te werken met andere organisaties, bijvoorbeeld met de GGD, gemeenten en maatschappelijke instanties.

Het sportbeleid krijgt in het nieuwe coalitieakkoord een grotere rol dan in de voorgaande bestuursperiode (2015-2019). Toen verwees de provincie vrijwel uitsluitend naar het voortzetten van het sportbeleid zoals beschreven in de meest recente sportnota (2013-2019). In het coalitieakkoord zelf werd alleen een opmerking gemaakt over het eventueel ondersteunen van sportevenementen via een fonds, waarbij de provincie er belang aan hechtte dat bij sportevenementen aandacht was voor de breedtesport via side-events.

In de sportnota waarnaar werd verwezen ('Sportbeleid dat rendeert in Flevoland'; 2013-2019) staat een economische invalshoek centraal voor het sportbeleid van de provincie. Het beleid richt zich vanuit deze invalshoek op sportevenementen, talentontwikkeling en kernsporten (watersport en triatlon) en daarnaast ook op aangepast sporten. In de nota wordt ook vermeld dat de ondersteuning vanuit de provincie aan Sportservice Flevoland wordt afgebouwd, waarbij wordt vermeld dat de sportservice taken blijft behouden in de uitvoering van het provinciaal sportbeleid (evenementen, kernsporten, aangepast sporten) en als kenniscentrum voor onder andere gemeenten. In de geactualiseerde sportnota 'Samenspel rendeert in Flevoland' (2018-2023) wordt het sportbeleid op dezelfde thema's voortgezet, maar worden de kernsporten uitgebreid met hardlopen en fietsen. Ook wordt in deze nota de nieuwe positionering van de provincie als samenwerkingspartner van onder andere lokale overheden, landelijke overheid, bedrijfsleven en overige instanties benoemt. Deze positie komt ook in het nieuwe coalitieakkoord (2019-2023) terug. Verder worden in het nieuwe coalitieakkoord (2019-2023) de kernsporten niet specifiek genoemd, maar de focusonderwerpen van het provinciaal sportbeleid lijken grotendeels onveranderd. Nieuw is de aandacht voor het stimuleren van een gezonde levensstijl.

Flevoland verwijst in haar coalitieakkoord zowel naar het Nationaal Sportakkoord als naar het Nationaal Preventieakkoord. Er lijkt geen bijzondere of nieuwe aandacht voor thema's uit het sportakkoord te zijn, ook niet voor het sluiten van een provinciaal sportakkoord. Er is wel aandacht voor een gezonde levensstijl (aansluitend bij het Preventieakkoord). Ook de rol van de provincie als samenwerkingspartner voor maatschappelijke organisaties sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen in sport- en gezondheidsbeleid.

Samenvatting Flevoland

Het sportbeleid van Flevoland wordt grotendeels gecontinueerd en richt zich op sportevenementen, talentontwikkeling, kernsporten en aangepast sporten. Sinds de geactualiseerde sportnota in 2018

benoemt de provincie de andere positionering die zij inneemt op thema's in het maatschappelijk domein, waaronder sport. Deze beweging lijkt de worden doorgezet en sluit aan bij landelijk beleid (sportakkoord). Daarnaast is de aandacht voor een gezonde levensstijl een nieuwe aandachtspunt in het sportbeleid van de provincie, waarbij de link wordt gelegd met het preventieakkoord.

Friesland

In het Friese coalitieakkoord is veel aandacht voor topsportbeleid vanuit de gedachte dat topsport de provincie aantrekkelijk maakt en zorgt voor gunstige economische effecten. Provinciale ondersteuning aan het Centrum voor Topsport en Onderwijs in Heerenveen, Thialf en aan topsportevenementen zijn uitingen van de aandacht voor topsport. Voor andere sportthema's is in het coalitieakkoord van Friesland geen aandacht. In het coalitieakkoord van de vorige bestuursperiode (2015-2019) was geen aparte sportparagraaf opgenomen. Dit is in het nieuwe coalitieakkoord wel het geval. In het eerdere akkoord werd in andere paragrafen wel verwezen naar een aantal sportambities. Dat betrof toen ook de aandacht voor de topsportinfrastructuur, het Centrum voor Topsport en Onderwijs in Heerenveen, Thialf en typisch Friese sporten (fierljeppen en dammen).

In het meest recente uitvoeringsprogramma verwijst de provincie naar het ondersteunen van de breedtesport via Sport Fryslân als kennis- en expertisecentrum. In het programma worden verder, net zoals in de coalitieakkoorden, de topsportinfrastructuur en de culturele Friese sporten genoemd. In de meest recente sportnota 'Sport beweegt Fryslân' (2014-2017) verklaart de provincie de beperkte aandacht voor sportonderwerpen vanuit haar uitgangspunten voor provinciale taken. De provincie vindt dat de verantwoordelijkheid voor breedtesport bij de gemeenten ligt en beperkt zich daarom tot ondersteuning van gemeenten via Sport Fryslân als kenniscentrum. Daarnaast vindt de provincie dat de taak voor topsport bij het Rijk ligt en maakt het een uitzondering voor de genoemde topsportcentra. In de nota wordt de ondersteuning van sportevenementen genoemd, net als in het nieuwe coalitieakkoord.

De provincie lijkt in haar sportbeleid geen rol te (willen) spelen op andere onderwerpen. Wat dat betreft is er weinig aansluiting bij landelijk of lokaal sportbeleid. Naast topsport is voor geen van de thema's van het sportakkoord aandacht en naar het Nationaal Sportakkoord (of preventieakkoord) wordt niet verwezen. De provincie benoemt niet expliciet een nieuwe positie in te nemen of haar rol in sportbeleid te zien veranderen, zoals in enkele andere provincies wel het geval is.

Samenvatting Friesland

De provincie kiest bewust voor een gering takenpakket wat betreft sportbeleid. Topsport, sportevenementen en culturele Friese sporten zijn de onderwerpen waarop het beleid zich al meerdere bestuursperiodes richt. Ondersteuning van de breedtesport vindt niet direct plaats, maar via ondersteuning van gemeenten op dit onderwerp vanuit Sport Fryslân.

Gelderland

De aandacht voor sport in het Gelderse coalitieakkoord is groot en richt zich op veel onderwerpen. Twee uitgangspunten zijn: het belang van zowel breedtesport als topsport en de focus op samenwerking met andere organisaties (overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties).

In het coalitieakkoord wordt aandacht besteed aan verenigingen, voornamelijk vanuit de rol die verenigingen kunnen spelen in de maatschappij (gezonde voeding in de kantine, de inzet van vrijwilligers en de verduurzaming van sportaccommodaties). De provincie ondersteunt de verenigingen in de doorontwikkeling van (vrijwillig) kader en trainers. Andere sportonderwerpen die centraal staan in het coalitieakkoord zijn aangepast sporten, verduurzaming van sportaccommodaties en sportevenementen. Bij sportevenementen streeft de provincie naar een verbinding met breedtesport en aangepast sporten.

Daarnaast wordt nog melding gemaakt van het sportbeleid dat zich gaat richten op talentontwikkeling, sport voor mensen in armoede en gezonde voeding in sportkantines.

In het Gelderse coalitieakkoord 2015-2019 kreeg het onderwerp sport minder aandacht. Er werd verwezen naar het belang van sport volgens de provincie (mentale en fysieke gezondheid, verbindende waarde van sport) en naar de uitvoering van de recent aangenomen sportnota.

De provincie Gelderland ontwikkelt al een aantal jaren speciale sportprogramma's. Het programma Gelderland Sport 2016-2019 richtte zich op een economische pijler (sportevenementen en innovatie) en een maatschappelijke pijler (open clubs & vitale sportparken en sportieve inrichting van de buitenruimte). In het coalitieakkoord 2019-2023 kondigt de provincie aan dat het sportprogramma voor de komende vier jaar zich richt op de verbinding tussen sport en de volksgezondheid, met daarbij specifieke aandacht voor het Preventieakkoord. Bovendien heeft de provincie Gelderland al in 2016 een provinciaal sportakkoord gesloten. De provincie heeft de ambitie om in de nieuwe bestuursperiode een nieuw provinciaal sportakkoord te sluiten. Uit dit laatste punt blijkt de inzet van de provincie op samenwerking met andere organisaties, zowel binnen als buiten de sport. Dat sluit goed aan bij de gedachte achter het landelijke sportakkoord. Vrijwel alle thema's van het landelijke sportakkoord komen ook terug in het provinciale sportbeleid, waarbij alleen het thema vaardig in bewegen geen expliciete plek heeft.

Samenvatting Gelderland

De provincie had in haar coalitieakkoord 2015-2019 geringe aandacht voor sport, maar in het coalitieakkoord 2019-2023 is er veel aandacht. In voorgaande jaren had de provincie echter al een zeer rijk sportbeleid, met onder andere het sluiten van een provinciaal sportakkoord, nog voor de ontwikkeling van het landelijk sportakkoord. Voor vrijwel elk sportthema heeft de provincie aandacht. De focusgebieden lijken wel te verschuiven. Het thema voeding en sport is in het coalitieakkoord 2019-2023 bijvoorbeeld vrij nieuw. Voor het thema sportieve buitenruimte is minder aandacht. Dit laatste kan komen doordat dit al bestaand beleid is en daardoor niet specifiek vermeld wordt in het coalitieakkoord.

Groningen

Het uitgangspunt voor het sportbeleid in het Gronings coalitieakkoord is de waarde van sport voor het welzijn van de inwoners (weerbaarheid van inwoners, sociale cohesie in dorpen). Opvallend in de sportparagraaf van het coalitieakkoord is dat er grote aandacht is voor inclusief sporten en bewegen en met name voor veel verschillende specifieke doelgroepen. De doelgroepen ouderen, nieuwkomers, jonge kinderen, en gezinnen in armoede worden specifiek benoemd. Daarnaast wordt provinciale ondersteuning aan vervoer voor kwetsbare groepen en aan jongeren die moeten worden geholpen in hun topsportcarrière genoemd. Naast de aandacht voor inclusief sporten, vermeldt de provincie ook inzet voor verduurzamingsprogramma's bij sportverenigingen en het faciliteren van grote sportevenementen. De provincie Groningen ziet haar rol als gesprekspartner voor gemeenten op de genoemde onderwerpen en indien het onderwerp om bovenlokale aanpak vraagt, ziet zij een ondersteunende rol.

In het voorgaande coalitieakkoord (2015-2019) was de toegankelijkheid van sport voor iedereen het uitgangspunt. Dit sluit goed aan bij de ambities in het nieuwe akkoord. In het voorgaande coalitieakkoord werden ook extra uitgaven aan sport vermeld voor het Huis voor de Sport Groningen (voor breedtesport) en voor het verbeteren en duurzaam behouden van sportaccommodaties. Extra uitgaven worden in het nieuwe coalitieakkoord niet vermeld.

In de meest recente sportnota (2016-2019) vermeldde de provincie dat het uitgangspunt voor het sportbeleid tot 2016 gericht was op het minimaliseren van het sportbeleid en het terugbrengen van de uitgaven. In de nieuwe nota (2016-2019) werd een aantal uitgangspunten voor het nieuwe sportbeleid opgesteld die meer gericht zijn op gezondheid en bewegen. Hier zag de provincie wel meer een taak voor zichzelf weggelegd, waar dit puur op sportbeleid niet het geval was. Het provinciale sportbeleid ging zich

richten op het stimuleren van kennisdeling, het inzetten van sporten en bewegen om participatie en gezondheidswinst te vergroten (hier worden de doelgroepen jongeren, ouderen, sporttalenten en sportevenementen genoemd) en het ondersteunen van gemeenten op het onderwerp sporten en bewegen in de openbare ruimte. Deze speerpunten van het provinciale sportbeleid worden gecontinueerd in het nieuwe coalitieakkoord, ook al lijkt de provincie nog meer onderwerpen op te willen pakken (gezinnen in armoede, verduurzaming sportaccommodaties). Van het eerdere voornemen om het provinciale sportbeleid te minimaliseren en de provinciale uitgaven aan sport terug te brengen tot nul, lijkt geen sprake meer.

In het provinciale sportbeleid komt een aantal onderwerpen uit het Nationaal Sportakkoord terug (met name inclusief sporten), wordt verwezen naar het Nationaal Sportakkoord en naar verkenning van de mogelijkheid voor een provinciaal sportakkoord. De link met het Preventieakkoord komt niet terug. De provincie benoemt nadrukkelijk de ambitie om geen taken over sportonderwerpen op zich te nemen die bij de gemeenten liggen. Ze wil zich richten op het ondersteunen van de gemeenten waar nodig.

Samenvatting Groningen

De provincie Groningen wilde tot aan 2016 een zo minimaal mogelijk sportbeleid voeren, maar heeft deze ambitie na 2016 bijgesteld en zich meer gericht op sport in het kader van gezondheid en bewegen. De aandacht voor de toegankelijkheid van sport voor iedereen, en daarbinnen specifieke doelgroepen, is groot. De mogelijkheid voor het sluiten van een provinciaal sportakkoord wordt verkend.

Limburg

De provincie vindt sport onder andere een belangrijk thema omdat het een bijdrage kan leveren aan mentale en fysieke gezondheid. Deze ligt in Limburg achter op het landelijk gemiddelde. In het coalitieakkoord van de provincie Limburg is aandacht voor verschillende sportthema's. De toegankelijkheid van sport en bewegen voor de doelgroepen is een belangrijk thema. Limburg gaat investeren in voorzieningen en initiatieven voor aangepast sporten en steunt het Jeugdfonds Sport en Cultuur. De provincie is bereid grote sportevenementen te ondersteunen, als er een duidelijke meerwaarde is voor Limburg.

In het voorgaande coalitieakkoord (2015-2019) legde de provincie de relatie tussen sport en het gezondheidsperspectief. Het verbeteren van de toegankelijkheid van sport, via het Jeugdfonds Sport en Cultuur en via het verbeteren van de voorzieningen voor mensen met een beperking, en het ondersteunen van sportevenementen werden, net als in het nieuwe coalitieakkoord, genoemd. De onderwerpen van de sportambities van de provincie Limburg zijn dus niet veranderd.

Naast de onderwerpen waar het sportbeleid zich op richt, wordt in zowel het nieuwe als voorgaande coalitieakkoord ingegaan op de organisatie van het sportbeleid en de positionering daarin van de provincie Limburg. De provincie wil de samenwerking tussen Huis van de Sport Limburg (de provinciale sportserviceorganisatie), Topsport Limburg en de provincie intensiveren, teneinde een meer uniforme structuur voor verenigingsondersteuning te realiseren. De provincie heeft daarbij twee speerpunten. Ten eerste de doorontwikkeling van de sporttakplatforms in de provincie. Dit zijn platforms die door de provincie financieel ondersteund worden, waarin sportverenigingen uit een bepaalde sporttak (één van de vastgestelde speerpuntporten, kernsporten of kanssporten) zich verenigd hebben. Dit met als doel dat de sport op die manier zo veel mogelijk van onderaf georganiseerd wordt. Ten tweede de ontwikkeling van sportzones. Dit zijn regio's die extra ondersteuning kunnen krijgen, waarin samenwerking plaatsvindt tussen de gemeenten en de provincie op bovenlokale vraagstukken (bijvoorbeeld aangepast sporten).

De provincie verwijst niet naar het sportakkoord of preventieakkoord als landelijke ontwikkeling om bij aan te haken. De provincie heeft ook niet de ambitie een provinciaal sportakkoord te sluiten. Met de

sporttakplatforms en de sportzones kiest de provincie voor een andere manier van het inrichten van samenwerking: een gerichte manier die aansluit bij het bestaande provinciale netwerk.

Samenvatting Limburg

Het provinciaal sportbeleid van Limburg is hoofdzakelijk gericht op het toegankelijk maken van sporten en bewegen voor kwetsbare groepen, zoals mensen met een beperking en mensen in armoede. Daarnaast ondersteunt de provincie sportevenementen onder bepaalde voorwaarden. Dit beleid is een voortzetting van het sportbeleid in de eerdere bestuursperiode. Limburg kiest niet voor een provinciaal sportakkoord, maar werkt aan de hand van sporttakplatforms en sportzones op een eigen manier aan nieuwe vormen van samenwerking in sportbeleid.

Noord-Brabant

Noord-Brabant verwijst naar de gezondheidsopbrengsten en de verbindende kracht van sport als vertrekpunt voor haar sportbeleid. De ambities van het sportbeleid richten zich volgens het coalitieakkoord voornamelijk op aangepast sporten en sportevenementen (om de aantrekkelijkheid van de provincie te bevorderen). In het vorige bestuursakkoord (2015-2019) had de provincie sportambities op dezelfde onderwerpen: aangepast sporten en sportevenementen. Het doel was het ondersteunen van sportevenementen om de aantrekkelijkheid en bekendheid van Noord-Brabant te vergroten. In dat akkoord wordt verwezen naar de verdere uitwerking van het sportbeleid in het uitvoeringsplan 'Brabant Beweegt' (2016-2019). Daarin wordt het beleid verder gespecificeerd voor aangepast sporten, sportevenementen, talentontwikkeling en innovatie. In dit plan wordt de veranderende rol van de provincie ten aanzien van sportbeleid toegelicht. De provincie gaat zich richten op 'verbinden en netwerken' en 'kennisdelen'. Cofinanciering van projecten kan daarvan een afgeleide zijn.

Aansluitend op de andere positie die de provincie wil innemen, is de relatie met de provinciale sportserviceorganisatie (Sportservice Noord-Brabant; SSNB) sinds 2016 veranderd. De provincie ziet, behalve voor aangepast sporten, geen provinciale taak voor breedtesport en heeft daarom de structurele ondersteuning van SSNB stopgezet. Ondersteuning vindt nog wel plaats op basis van projectsubsidies.

Deze ambitie sluit aan bij de genoemde koers in het nieuwe coalitieakkoord (2019-2023). De provincie ziet voor zichzelf een verbindende rol in de top- en breedtesport. Opvallend hierbij is wel dat de provincie hier wel een taak ziet in de breedtesport. Om hier invulling aan te geven wil de provincie een provinciaal sportakkoord opstellen waarbij wordt verwezen naar het Nationaal Sportakkoord. Parallel aan het sportakkoord wil de provincie een 'Brabants Sportfonds' oprichten, waarmee de provincie via cofinanciering samen met gemeenten en bedrijfsleven moet bijdragen aan talentontwikkeling, innovatie en evenementen. De positionering van de provincie als verbindende partij en niet uitsluitend als financier, de verbinding met het sportakkoord en de focus op innovatie sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen in het sportbeleid. De koppeling van sportbeleid aan gezondheidsbeleid of aansluiting bij het preventieakkoord vormen (nog) geen onderdeel van het provinciale sportbeleid van Noord-Brabant.

Samenvatting Noord-Brabant

Noord-Brabant ziet geen provinciale taak weggelegd voor breedtesport, met uitzondering voor aangepast sporten. Het provinciale sportbeleid richt zich met name op de thema's aangepast sporten, sportevenementen, talentontwikkeling en innovatie. Aansluitend hierop heeft de provincie de ambitie om een provinciaal sportakkoord te sluiten en een fonds in te richten voor cofinanciering met gemeenten en bedrijven voor talentontwikkeling, innovatie en evenementen.

Noord-Holland

Noord-Holland begint haar sportparagraaf met het benadrukken van het belang van sport voor de gezondheid en sport als geliefde vrijetijdsbesteding voor de inwoners van Noord-Holland. In haar coalitieakkoord noemt de provincie een aantal onderwerpen waarop haar beleid zich richt. Opvallend is dat de provincie zich richt op de breedtesport en niet zoals veel andere provincies op topsport. Dit krijgt vorm door het ondersteunen van sportevenementen die zich op de breedtesport richten (Dam-tot-Damloop en de Wandelvierdaagse) en door aandacht voor uitsluiting en discriminatie in de sport. Voor het uitvoeren van dat laatste punt ziet de provincie een rol voor Sportservice Noord-Holland. Daarnaast levert de provincie een financiële bijdrage aan Sportservice Noord-Holland voor de verduurzaming van sportaccommodaties. Deze bijdrage moet besteed worden aan het koppelen van kennis over provinciaal en gemeentelijk beleid aan de vraag van sportverenigingen. Niet aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

De aanwezigheid van een sportparagraaf is nieuw in het coalitieakkoord dat in 2019 is opgesteld. In het voorgaande coalitieakkoord (2015-2019) werd uitsluitend verwezen naar een provinciale bijdrage aan sportevenementen. Het versterken van de sociale cohesie in dorpen benoemde de provincie als een taak van Sportservice Noord-Holland, met de opmerking dat gemeenten deze taak op den duur moesten gaan overnemen. In het nieuwe coalitieakkoord (2019-2023) komt dit onderwerp niet terug. De provincie Noord-Holland heeft geen aparte sportnota of uitvoeringsprogramma voor sport. Sportservice Noord-Holland, onderdeel van Team Sportservice, ontvangt uitsluitend een bijdrage van de provincie voor specifieke projecten (zie bijvoorbeeld verduurzaming accommodaties).

Samenvatting Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft een sportbeleid van beperkte omvang, maar heeft wel voor het eerst weer een aparte sportparagraaf in haar coalitieakkoord. Opvallend is dat de provincie geen aandacht heeft voor topsport, maar juist voor onderwerpen in de breedtesport. Veel andere provincies zien daar geen taak voor zichzelf weggelegd. Het verduurzamen van sportaccommodaties en aandacht voor uitsluiting en discriminatie in de sport belegt de provincie bij Sportservice Noord-Holland. Daarnaast wordt een aantal (breedte)sportevenementen ondersteund. De provincie verwijst niet naar het sportakkoord of het preventieakkoord, maar de aandacht voor de thema's positieve sportcultuur en verduurzaming van accommodaties sluiten wel aan bij het landelijk sportakkoord.

Overijssel

De provincie Overijssel beperkt zich in haar coalitieakkoord tot het verwijzen naar het provinciaal sportakkoord waar de provincie samen met andere partijen aan werkt. Daarin is in ieder geval aandacht voor aangepast sporten vermeldt de provincie. Het uitgangspunt voor het sportbeleid is dat de provincie sport en bewegen van belang vindt vanwege de gezondheid, ontmoeting, maatschappelijke verbinding en talentontwikkeling.

In het coalitieakkoord van de bestuursperiode 2015-2019 noemde de provincie de ondersteuning van de breedtesport via een samenwerkingsverband. Ze werkte samen met gemeenten en sportorganisaties en ondersteunde sportevenementen. Het samenwerkingsverband richtte zich op het verbeteren van de sportinfrastructuur in de provincie voor breedtesport en voor talentontwikkeling. Het provinciaal sportakkoord, waarnaar de provincie in het nieuwe coalitieakkoord verwijst, lijkt een logisch vervolg van dit eerder ingezette beleid waarin werd samengewerkt met lokale overheden en sportorganisaties op onderwerpen uit de breedtesport.

De provincie verwijst in het coalitieakkoord nadrukkelijk naar de wens om aan te sluiten bij het Nationaal Sportakkoord. Vanuit dezelfde gedachte willen ze een provinciaal sportakkoord sluiten. De bestaande

samenwerking, met niet alleen gemeenten maar ook lokale sportorganisaties en partijen uit andere sectoren, kan hiervoor worden benut.

Utrecht

De provincie Utrecht beperkt zich in haar coalitieakkoord tot het verwijzen naar een provinciaal sportakkoord. De provincie geeft aan in gesprek te gaan met Utrechtse gemeenten over de mogelijkheden van een provinciaal akkoord. Dit akkoord moet zich richten op de thema's sport in de openbare ruimte, duurzame accommodaties en inclusieve sport (voor alle inwoners van de provincie).

Net als Noord-Holland heeft Utrecht in dit coalitieakkoord wel een sportparagraaf. Dit was in het voorgaande coalitieakkoord (2015-2019) niet het geval. In dat akkoord werd sport of bewegen zelfs helemaal niet genoemd. Sportservice Utrecht, onderdeel van Team Sportservice, ontvangt geen structurele bijdrage van de provincie. De provincie kent geen aparte sportnota en het sportbeleid van de provincie was zeer beperkt. Met de genoemde ambitie in het nieuwe coalitieakkoord lijkt de provincie een rol te willen gaan innemen wat betreft sportbeleid. De genoemde onderwerpen waar dit akkoord zich op zal richten sluiten duidelijk aan bij de ambities uit het landelijk sportakkoord. Hierbij is de keuze gemaakt voor de thema's duurzame sportinfrastructuur en inclusief sporten en bewegen.

Samenvatting Utrecht

In provincie Utrecht is de aandacht voor sport beperkt. Maar met de ambitie om te komen tot een provinciaal sportakkoord ontstaat een opening voor beleidsmatige aandacht voor sport in de komende jaren.

Zeeland

Zeeland geeft in het coalitieakkoord aan het sportbeleid in te vullen door samen te werken met en aan te sluiten bij andere (sport)organisaties in de provincie. De provincie ziet SportZeeland, de provinciale sportserviceorganisatie, als belangrijkste uitvoerder van taken op het terrein van bewegen en gezondheid, en van het Jeugd Sport&Cultuurfonds. Dit beleid zet de provincie de komende jaren door. Daarnaast is Zeeland één van de twee provincies, samen met Gelderland, die al een provinciaal sportakkoord heeft gesloten tussen provincie, gemeenten en maatschappelijke organisaties. In het coalitieakkoord wordt vermeld dat de provincie de komende jaren meewerkt aan het opstellen van een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor het sportakkoord. Tot in ieder geval 2021 heeft de provincie hier ook middelen voor beschikbaar. Het thema (top)sportevenementen wordt apart benoemd in het coalitieakkoord. De provincie streeft ernaar dat evenementen een relatie hebben met breedtesport en met het Zeeuwse DNA (fietsen, lopen, strand- en watersporten).

In het coalitieakkoord van 2015-2019 werd de focus op de Zeeuwse kernsporten benoemd. Lopen viel hier destijds nog niet onder. De activiteiten in het sportbeleid richtten zich toen voornamelijk op het verbeteren van het imago van Zeeland als provincie om te recreëren en buitensportactiviteiten te ondernemen. Aandacht voor andere sportthema's, zoals wel vermeld in het nieuwe afgesloten sportakkoord, was er in de vorige bestuursperiode nog niet.

Na de laatste sportnota van Zeeland voor de periode 2008-2010, had de provincie geen speciale sportnota meer. Met het sluiten van een provinciaal sportakkoord lijkt de provincie weer een grotere taak op sportbeleid voor zichzelf te zien. Met het sluiten van een sportakkoord sluit de provincie aan bij landelijk beleid. Ze nam hierin zelfs een leidende rol door dit als één van de eerste provincies te doen.

Samenvatting Zeeland

Provincie Zeeland zet sterk in op de samenwerking met andere partijen die ook betrokken waren bij de totstandkoming van het provinciale sportakkoord. De provincie was één van de voorlopers met een provinciaal sportakkoord en zet zich nu in om te komen tot een bijbehorende uitvoeringsagenda met

gekoppelde financiële middelen, waarin in ieder geval sportevenementen die aansluiten op de breedtesport en kernsporten een plek krijgen.

Zuid-Holland

De provincie stipt in haar coalitieakkoord veel verschillende sportonderwerpen aan. Verduurzaming van accommodaties en sporten in de openbare ruimte zijn thema's waarover de provincie met gemeenten in gesprek gaat. Het sporten en bewegen in de openbare ruimte vindt de provincie belangrijk. Zo gaat de provincie investeren in de kwaliteit van het groen en in infrastructuur, zoals wandelnetwerken, verbindingen, recreatievaart en ruiterspaden. Daarnaast ziet de provincie een rol weggelegd in het verkeersmanagement bij sportevenementen zoals wielerrondes.

Net als voor Utrecht en Noord-Holland geldt dat de provincie Zuid-Holland in haar vorige coalitieakkoord geen aandacht had voor sport of bewegen. Opvallend is dat de sportparagraaf nu vrij uitgebreid en concreet is. De aandacht voor sport en de rol die de provincie op het onderwerp wil innemen, lijkt dus veranderd. In 2014 stopte de provincie de structurele bijdrage aan Sportservice Zuid-Holland, onderdeel van Team Sportservice. Het ondersteunen van de breedtesport komt ook niet terug als onderwerp waarop de provincie haar sportbeleid wil richten. De provincie richt zich meer op de accommodaties, buitenruimte en de kant van sport die meer raakt aan recreatie. Een duidelijke verbinding met het landelijke sportakkoord, preventieakkoord of een provinciaal sportakkoord is niet zichtbaar.

Samenvatting Zuid-Holland

In de provincie Zuid-Holland is sport terug op de beleidsagenda. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met de taakgebieden buitenruimte en recreatie van de provincie. De provincie sluit niet aan op het sportakkoord. De inzet van sport is hiermee primair ingegeven vanuit andere beleidsterreinen die een raakvlak hebben met sport.

5.2 Sportbeleid in relatie tot het vorige coalitieakkoord

In tabel 5.1 (volgende pagina) is weergegeven op welke onderwerpen de provincies ambities uitten in de coalitieakkoorden van 2015-2019 en de akkoorden van 2019-2023. Hierbij zijn categorieën gemaakt op basis van de meest voorkomende onderwerpen. In de laatste kolom is zichtbaar of de provincies in het betreffende coalitieakkoord een aparte sportparagraaf had. Deze tabel geeft een idee van de veranderende aandacht voor sport en specifieke onderwerpen over sport en bewegen in provinciale coalitieakkoorden.

Tabel 5.1 Overzicht van aandacht voor sportthema's door provincies in de coalitieakkoorden van 2015-2019 en 2019-2023*

		Sporten in de buitenruimte/ beweeg- vriendelijke omgeving	Duurzaamheid (accommodaties)	Sporten voor kwetsbare groepen	Evenementen	Topsport (en talent- ontwikkeling)	Gezondheid	Accommodaties	Sportparagraaf
Drenthe	2015-2019			X	X			X	
	2019-2023	X		X	X	X	X	X	X
Flevoland	2015-2019			X	X	X			X
	2019-2023			X	X	X	X		X
Friesland	2015-2019				X	X			
	2019-2023				X	X			X
Gelderland	2015-2019	X		X	X	X			X
	2019-2023		X	X	X	X	X		X
Groningen	2015-2019			X	X				X
	2019-2023		X	X	X				X
Limburg	2015-2019			X	X				X
	2019-2023			X	X				X

* Een 'X' staat voor 'Ja, in het betreffende coalitieakkoord is aandacht voor het genoemde thema'.

Vervolg tabel 5.1 Overzicht van aandacht voor sportthema's door provincies in de coalitieakkoorden van 2015-2019 en 2019-2023*

		Sporten in de buitenruimte/ beweeg- vriendelijke omgeving	Duurzaamheid (accommodaties)	Sporten voor kwetsbare groepen	Evenementen	Topsport (en talent- ontwikkeling)	Gezondheid	Accommodaties	Sportparagraaf
Noord-Brabant	2015-2019			X	X	X			X
	2019-2023			X	X	X			X
Noord-Holland	2015-2019				X				
	2019-2023		X		X				X
Overijssel	2015-2019			X					X
	2019-2023			X					X
Utrecht	2015-2019								
	2019-2023	X	X	X					X
Zeeland	2015-2019	X							X
	2019-2023	X		X	X		X		X
Zuid-Holland	2015-2019								
	2019-2023	X	X		X				X

* Een 'X' staat voor 'Ja, in het betreffende coalitieakkoord is aandacht voor het genoemde thema'.

5.3 Relatie met landelijke ontwikkelingen

Wat opvalt is dat in iedere provincie wel één of meer doelstellingen aansluiten bij doelstellingen uit landelijke beleidsprogramma's voor sport. Er wordt echter zelden in de tekst van het coalitieakkoord een directe relatie gelegd met het landelijke beleid. Hieruit blijkt niet dat de provincies aansluiting zoeken bij de uitvoering van het landelijke beleid. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aandacht voor sport voor mensen met een beperking, dat voor veel provincies één van de speerpunten is in het sportbeleid. Hierbij wordt zelden verwezen naar het VN verdrag Handicap. Daarnaast wordt bij het bespreken van de ambities voor het beweegvriendelijk inrichten van de buitenruimte zelden verwezen naar de Omgevingswet en bij de gezondheidsambities naar het Preventieakkoord.

Naar het Sportakkoord als landelijk beleidsprogramma wordt wel regelmatig gerefereerd door de provincies. Bovendien benoemen zeven provincies de ambitie om een provinciaal sportakkoord te sluiten (enkele hebben dit al gedaan). Vrijwel alle thema's van het sportakkoord zijn vertegenwoordigd in de provinciale ambities. Het lijkt erop dat de provinciale besturen bij het opstellen van hun beleid geïnspireerd zijn door het landelijk sportakkoord. Het feit dat alle provincies sport benoemen in hun akkoord, iets dat eerder niet het geval was, wekt de indruk dat het recente landelijke sportbeleid (voornamelijk het sportakkoord) invloed heeft gehad op de aandacht van provincies voor sport.

6. Conclusie en beschouwing

In dit slothoofdstuk worden eerst aan de hand van de opgestelde onderzoeksvragen conclusies getrokken over de aandacht voor sport in provinciale coalitieakkoorden en ander specifiek provinciaal beleid. Het hoofdstuk eindigt met een korte beschouwing op de getrokken conclusies.

6.1 In hoeverre heeft sport een plek in de provinciale coalitieakkoorden?

Alle twaalf Nederlandse provincies hebben bij het opstellen van een coalitieakkoord voor de bestuursperiode 2019-2023 een paragraaf opgenomen waarin ze aandacht besteden aan sport. Sommige provincies hebben een paragraaf die uitsluitend aan sportambities is gewijd, andere provincies combineren het onderwerp met andere beleidsonderwerpen, zoals cultuur, leefbaarheid of recreatie. Anders dan in de vorige bestuursperiode besteden alle provincies in hun coalitieakkoord aandacht aan sport. In de vorige bestuursperiode, 2015-2019, besteedden de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland nog geen aandacht aan sport. Dat is nu wel het geval, wat betekent dat ook in ieder provinciebestuur een gedeputeerde de portefeuille sport heeft. Deze portefeuille is overwegend in handen van een CDA (5 provincies) of VVD (3 provincies) bestuurder.

Zeven van de twaalf provincies verwijzen in het akkoord naar sport bij het bespreken van een beleidsonderwerp in een andere paragraaf. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij het bespreken van duurzaamheid, recreatie of toerisme. Meestal houdt deze verwijzing naar sport in, dat sport als middel of als oplossing wordt gezien om te werken aan doelstellingen of uitdagingen van het betreffende beleidsonderwerp.

De mate van aandacht voor sport verschilt sterk per provincie. Op basis van tellingen van het aantal genoemde sport gerelateerde termen, hebben de provincies Gelderland en Limburg de meeste aandacht voor sport. Op basis van de beschikbare financiële stukken blijkt dat zij ook relatief veel uitgeven aan sport. Zeven provincies verwijzen in hun sportparagraaf naar het Nationaal Sportakkoord dat in september 2018 is gesloten, en in navolging waarvan in 2019 veel gemeenten ook lokale sportakkoorden sluiten of hebben gesloten. Bovendien benoemen ook zeven provincies de ambitie om een eigen provinciaal sportakkoord op te stellen, aansluitend op de landelijke en lokale ontwikkelingen.

6.2 Welke sportthema's worden genoemd en welke doelstellingen en maatregelen zijn hieraan verbonden?

De meest genoemde thema's in de sportparagrafen zijn:

- Sport voor mensen met een beperking
- Sport voor mensen in armoede
- Duurzaamheid sportaccommodaties
- Sporten en openbare ruimte
- Sportevenementen en topsport
- Gezonde leefstijl en voeding

Het thema aangepast sporten wordt het vaakst genoemd in de sportambities van provincies. Dit is een onderwerp dat vaak om bovenlokale aanpak vraagt vanwege een kleine doelgroep en reisafstanden. Aandacht hiervoor vanuit de provincie is dus niet vreemd. Provincies benoemen meestal de sportvoorzieningen voor mensen met een beperking te willen verbeteren. De sociale toegankelijkheid, gericht op het welkom voelen in de sport, wordt door enkele provincies genoemd.

De doelgroep mensen in armoede wordt ook vaak door provincies genoemd. Vaak gaat dit samen met de doelgroep mensen met een beperking en andere doelgroepen, onder het motto dat sport inclusief en

toegankelijk voor iedereen moet zijn. Met mensen in armoede wordt vaak gedacht aan de kinderen in arme gezinnen. Hier is de aandacht van provincies niet vreemd, omdat veel provincies (meestal uitgevoerd door de provinciale sportserviceorganisatie) het Jeugdsport & Cultuurfonds ondersteunen.

Het verduurzamen van sportaccommodaties, en de rol van de provincie daarin, wordt door provincies genoemd. Dit is een reactie op de duurzaamheidsopgave die niet alleen in de sport, maar ook in veel andere sectoren speelt. Sommige provincies bieden ondersteuning aan verenigingen of organisaties die hun accommodatie op een duurzame manier willen aanpassen of een duurzame exploitatie gaan voeren, andere provincies zien hun rol meer als kennisdeler en verbinder op dit thema.

Het onderwerp sporten in de openbare ruimte wordt vaak genoemd in relatie tot recreatie, natuur en soms toerisme. Deze insteek vanuit de provincie is niet vreemd, omdat deze vraagstukken vaak gemeenten overstijgen en de provincie daarom een taak heeft. Veel provincies hebben de ambitie om meer groen te creëren en daarin sporten, bewegen en recreëren mogelijk te maken en te stimuleren. Regelmatig wordt ook de link gelegd met imagoverbetering van de provincie en het aantrekkelijk maken om in de provincie te komen recreëren.

Sportevenementen en topsport zijn veelgenoemde onderwerpen. Met name grote (internationale) sportevenementen vragen om een bovenlokale aanpak. Daarin heeft de provincie een belangrijke stem. Veel provincies ontwikkelen voorwaarden of richtlijnen voor het ondersteunen van evenementen, bijvoorbeeld dat ze aansluiten bij het imago van de provincie of dat via de side events de breedtesport wordt betrokken. Wat betreft topsport is talentontwikkeling een thema dat provincies bezig houdt. Dit onderwerp vraagt vaak ook om een bovenlokale aanpak. Wanneer provincies inzetten op talentontwikkeling, betreft dit meestal het verbeteren van de voorzieningen en de begeleiding voor jonge sporttalenten.

Gezonde leefstijl en voeding wordt een aantal keer genoemd in de provinciale coalitieakkoorden. Dit is redelijk nieuw in het provinciale sportbeleid. De provincie Gelderland besteedt het meeste aandacht aan dit thema en maakt dit onderwerp zelfs speerpunt van het sportbeleid voor de komende periode. Een relatie met het Nationaal Preventieakkoord wordt vanuit dit thema gelegd.

Naast de sportambities op de verschillende onderwerpen, valt op dat provincies in de coalitieakkoorden expliciet benoemen welke positie zij innemen ten opzichte van sport. Ten eerste leggen alle provincies uit waarom ze aandacht besteden aan sport en welk uitgangspunt ze hebben voor hun sportbeleid (zoals gezondheid of sociale cohesie). Ten tweede benoemen veel provincies de manier waarop ze het sportbeleid willen vormgeven, namelijk in samenwerking met lokale partijen (gemeenten, bedrijven, maatschappelijke organisaties). Ze lijken meer een partnerrol te willen innemen en minder een beleidsmakende en financierende rol.

6.3 Welke aandacht voor sport is er vanuit andere beleidsthema's?

Bij het bespreken van andere thema's wordt in sommige coalitieakkoorden verwezen naar sport en bewegen. Dit is met name bij het bespreken van economie en toerisme, leefbaarheid en duurzaamheid. Daarnaast wordt sport in beperkte mate in verband gebracht met het sociaal domein.

Wanneer in relatie tot leefbaarheid naar sport wordt verwezen, dan gaat het om het inzetten van sport als middel om de leefbaarheid te verbeteren. Hiervan is met name sprake bij provincies waar de leefbaarheid in dorpen een uitdaging vormt (bijvoorbeeld als gevolg van krimp) en de overheden op zoek zijn naar manieren om de leefbaarheid te verbeteren.

Bij economie en toerisme zien provincies kansen om sport in te zetten om de opbrengsten op dat thema te vergroten. Concrete activiteiten hiervoor zijn sportevenementen die de zichtbaarheid en het imago van een regio kunnen verbeteren of het aantrekkelijk maken van de buitenruimte voor sporten en bewegen om het recreëren in een gebied te verhogen.

Bij het bespreken van het thema duurzaamheid wordt regelmatig naar sport verwezen, maar niet als middel. Het gaat om de verduurzamingsopgave die in veel sectoren speelt en ook voor provincies van belang is. Veel provincies kiezen voor het bespreken van hun aanpak van deze opgave in één paragraaf, waarbij wordt verwezen naar de verschillende sectoren waar het beleid zich op richt. Dit is vaak de sportsector (verduurzaming van sportaccommodaties), maar bijvoorbeeld ook onderwijs, cultuur en wetenschap.

Bij de gemeentelijke beleidsplannen wordt sport vaak genoemd als middel voor opgaven in het sociaal domein, zoals bij jeugd of welzijn. In de provinciale coalitieakkoorden zien we deze link in beperkte mate terug. Dit is niet vreemd, want de uitvoering van deze taken liggen primair bij de gemeenten en niet bij provincies.

6.4 Hoe verhouden de provinciale coalitieakkoorden zich tot de sportbeleidscontext?

In paragraaf 5.1 werd per provincie beschreven op welke thema's het sportbeleid zich richt en hoe dit in verhouding staat tot onder andere eerder provinciaal beleid, landelijke en lokale ontwikkelingen in sportbeleid. Daarnaast wordt ingegaan op de positie van de provincie in het sportbeleidsnetwerk.

Over het algemeen zetten de provincies het sportbeleid zoals in de voorgaande bestuursperiode geformuleerd voort, of breiden ze dit uit. De meeste provincies richten zich op twee of drie onderwerpen en zetten deze voort. Vaak gaat dit gepaard met de bestaande activiteiten van de provinciale sportserviceorganisaties. Enkele provincies nemen nieuwe ambities op. Die gaan voornamelijk over onderwerpen die ook in de bredere sportbeleidscontext de afgelopen tijd meer aandacht hebben gekregen. De verduurzaming van sportaccommodaties is hiervan het belangrijkste voorbeeld, maar ook bijvoorbeeld de sportieve buitenruimte of de grote aandacht voor verschillende kwetsbare groepen met mindere toegang tot sport en bewegen.

De mate waarin provincies verwijzen naar of aansluiten bij het landelijk sportakkoord wisselt sterk. Sommige provincies verwijzen hier uitdrukkelijk naar en hebben hun ambities hier duidelijk op afgestemd. In andere coalitieakkoorden is hiervan geen enkele sprake. De aandacht voor de thema's inclusief sporten en topsport uit het sportakkoord is onder provincies het grootst. Dit zijn geen nieuwe aandachtsgebieden of beleidsontwikkelingen in de sport. Ontwikkelingen in landelijk sportbeleid, zoals de vergrote aandacht voor duurzame aanpassingen en exploitatie van sportaccommodaties, zien we deels terug bij de provincies. De ontwikkeling vanuit de landelijke overheid (Ministerie van VWS), om zich minder op de stellen als opdrachtgevende overheidsorganisatie, maar meer als partner in een netwerk van (sport)organisaties en gemeenten, zien we duidelijker terug bij de provincies. Velen zien een nieuwe rol voor zichzelf en omschrijven die in het coalitieakkoord. Hierbij kan gedacht worden aan het delen van kennis, het verbinden van partijen en het ondersteunen via cofinanciering.

6.5 Beschouwing

Het sportbeleid van provincies lijkt weer een impuls te hebben gekregen. In tegenstelling tot de vorige bestuursperiode, hebben alle provincies een sportparagraaf in het coalitieakkoord opgenomen. Deels is dit het gevolg van nieuwe thema's. Bijvoorbeeld, als gevolg van het klimaatakkoord en de inspanningen die dit

van de verschillende overheidsniveaus vergt, is duurzaamheid één van de nieuwe thema's in het provinciale beleid. Hierbij is ook aandacht voor sport en meer specifiek de verduurzaming van het sportvastgoed. Provincies zijn ook mede ondertekenaar van de Routekaart Sport die in januari 2020 wordt ondertekend. De borging van de aandacht voor sport vindt vooral plaats binnen de thema's economie, leefbaarheid, sociaal en duurzaamheid.

Hoewel alle provincies aandacht hebben voor sport, constateren we in lijn met de conclusies van de Nederlandse Sportraad (2019) dat er een groot verschil is in de mate waarin provincies hier aandacht voor hebben. Dit verschil in aandacht correspondeert, voor zover bekend, met de financiële inzet op sport. Het zijn vooral de provincies die energiegelden tot hun beschikking hebben die meer uitgeven aan sport en ook meer 'sportminded' zijn. Omdat vanuit de kerntakendiscussie de provincies geen primaire verantwoordelijkheid hebben op sport, maar enkel ondersteunend zijn aan gemeenten en de rijksoverheid, legitimeren de provincies expliciet in de coalitieakkoorden waarom ze aandacht hebben voor sport. Hierbij wordt veelal verwezen naar de bovenregionale positie, en daarmee ondersteunende rol aanvullend op het gemeentelijk beleid, en naar de waarde van sport voor andere beleidsterreinen die wel tot de verantwoordelijkheid van provincies worden gerekend (leefbaarheid, recreatie/toerisme, economie). De ondersteunende rol aan het landelijk beleid wordt ten dele gereflecteerd in de aandacht voor het Nationale Sportakkoord. Dit zit niet zozeer in het feit dat alle thema's aandacht krijgen, maar meer in de provinciale ambitie om aansluitend op dit Nationale Sportakkoord ook te komen tot een Provinciaal Sportakkoord. Waar het gaat om de thema's uit het Nationaal Sportakkoord dan zit het zwaartepunt van provincies bij topsport en inclusief sporten en bewegen. Bij inclusief sporten en bewegen gaat het vooral om sporten voor mensen met een beperking en mensen in armoede. Dit zijn thema's die bij uitstek bovenregionaal dienen te worden opgepakt. Bij sporten voor mensen met een beperking is dit al langer een provinciaal thema. Verder is vanuit provincies het initiatief genomen om in navolging van het Jeugdfonds Sport en Cultuur een fonds op te richten voor volwassenen in armoede. Bij topsport gaat het om sportevenementen waarbij een meerwaarde wordt verondersteld voor toerisme, recreatie en economie. Een ander thema dat traditioneel provinciaal aandacht vraagt is de buitenruimte om te recreëren. Hierbij wordt geregeld de link gelegd met sporten en bewegen in de (sportieve) openbare ruimte.

De wijze waarop provincies invulling willen geven aan de verschillende thema's en benoemde ambities sluit aan bij de veranderende rol van de overheid die ook bij andere overheidslagen wordt geconstateerd. Provincies zien zichzelf, samen met andere partijen, invulling geven aan de ambitie. De ontwikkelde of te ontwikkelen Provinciale Sportakkoorden zijn daar voorbeelden van. Hierbij heeft de provincie meer een regierol en wordt ruimte geboden aan partijen in de provincie om bij te dragen en mee te denken over sport en bewegen in de provincie.

In deze rapportage hebben we laten zien dat op provinciaal niveau in grotere mate aandacht is voor sport dan in de vorige bestuursperiode. Met de intenties om provinciale sportakkoorden te ontwikkelen en vervolgens de daarin opgenomen ambities te realiseren, is een verdere impuls te verwachten. Het is interessant om te bezien hoe dit in de komende jaren in de praktijk invulling krijgt. In een volgende analyse van de coalitieakkoorden in 2023 (voor de bestuursperiode 2023-2027) blikken we uitgebreid terug op de samenwerking met andere partijen en die tussen de overheidslagen voor de bestuursperiode 2019-2023.

Referenties

Dool, R. van den & Eldert, P. van (2019). *Monitor sportuitgaven gemeenten 2018: een overzicht van de uitgaven in 2018 en de uitbesteding aan sportbedrijven*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R.H.A. & Bol, P. van der (2014). *Sport in collegeprogramma's 2014-2018: van armoedebeleid tot zelfredzaamheid*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R.H.A. & Gijsbers, M. (2010). *Sport in collegeprogramma's 2010-2014: belangrijke bijzaak : analyse van sport in collegeprogramma's gemeenten 2010-2014*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R.H.A. & Maat, K. van der (2017). *Monitor lokaal sportbeleid 2016: faciliteren, activeren en inspireren*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R.H.A. & Reitsma, M. (2018). *Sport in collegeprogramma's 2018-2022: samen, duurzaam en gezond*. Utrecht: Mulier Instituut.

Hoekman, R.H.A. & Eldert, P. van (2019). *Financiële aspecten van lokaal sportbeleid 2018: inzicht in het perspectief van de lokale sportambtenaar*. Utrecht: Mulier Instituut.

Kenniscentrum Sport (2019). *Trendbreuk: alle provincies zetten in op sport*. Geraadpleegd van <https://www.allesoversport.nl/artikel/trendbreuk-alle-provincies-zetten-nu-in-op-sport-en-bewegen/>.

Kingma, E. & Lucassen, J.M.H. (2014). *Sportbeleid binnen provincies : een onderzoek naar de relatie tussen betrokken partijen en de invloed van de veranderde omgeving op het bestuur*. Utrecht: Mulier Instituut.

Lucassen, J.M.H., Jong, M. de & Breedveld, K. (2008). *Provinciaal sportbeleid 2008: een quick scan op basis van de Menukaart Sport en Beweging*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

VWS, VSG, VNG & NOC*NSF (2018). *Nationaal Sportakkoord 2018-2022. Sport verenigt Nederland*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Nederlandse Sportraad (2019). *Verkenning rol provincies in de sport: bevindingen kennismakingsronde langs provincies 2018-2019*. Den Haag: Nederlandse Sportraad.

NOC*NSF (2019). *Overzicht sport in de provincies* (intern document). Arnhem: Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie.

Poel, H. van der & Hoeijmakers, R. (2018). Ontwikkelingen in het sportbeleid. In: H. van der Poel, R. Hoeijmakers & A. Tiessen-Raaphorst (red.). *Rapportage Sport 2018*, pp.41-61. Den Haag/Utrecht: SCP/Mulier Instituut.

Rijksoverheid (2019). *Taken provincie*. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/provincies/taken-provincie>.

